47

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

113 (3970). | Шоатта, 19 сентябрь, 1964 шу. | Мах 2 кеп.

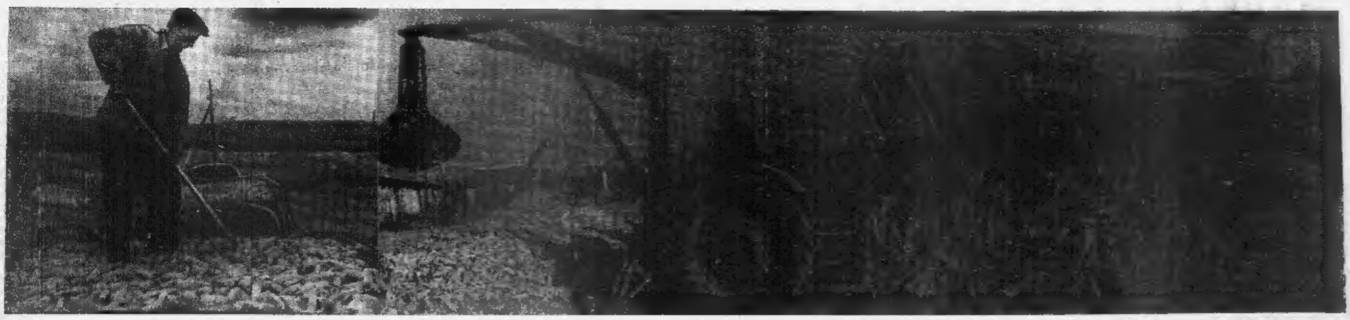

Сихбенна хьаьжкlаш чуэцаш ба Грозненски производственни управлене Грозненски опорно-хьокхама совхоза цхьоалагlча отделене механизаторш.

Эттара хьалха из болх дlаболабир звеньевой В. Бледнов керте латтача механизированни звенос. Цхьаьтарра аралькхар 6 агрегат. Царна керте ба Сидаренко Викторн Оздамиров Шамили санна бола комбайнерш, трактористаш ии. Умарови Коврасеви. Царех хlара агрегато дийнахьара норма 150 процентага кхаччалца кхоачашъю.

Хlаьта звеньевой В. Бледнов-шин нормага а кхоач.

Дика терко яьй цига хьажкlаш делархошта шортта транспорт хилийтара а. Цхьан комбайна тlехьа 4 автомашина хургйолаш транспорт iалашъяьй.

Хlаьта хьатта ида хьажкlаш дукха ца йоадаеш сихха цlеи а йийа элеваторе дlаху. Дукха болхлой ба хьаттара хьажкlаш цхьалха йоадаш.

Сурта тlа: цхьоалагlча отделене хьажкlаш чуэцаш латт.

И. Пимова сурт.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА ЛОАМАН ДАЬГlЕНИЙ ГАНЗ

Ф. ТИТОВ,
КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА ХЬАЛХАРА СЕКРЕТАРЬ

НЬИЛБАСЕДА-КАВКАЗА альпийски субальпийски даьгlенаш тхона хlанз а «Лоаман целина» я. Доахан чуоттадаь кхабара йоккхий торонаш я укхаза. Бобовни злаковни баьцаш тlайола 250 эзар гектар альпийски субальпийски аренаш даьгlенаши я дукхьаьа Нохч-ГIалгIай АССР-е. Шортта делхача догlано, хий дукхьаьлча моттигаша, шийлача алкано, кхоаш ца хиларо—цу дерригнена а хьахулийт доахан доажадара iадаьмате дика хьалаш. Шортта доакъараш хиларо вlаштlехьдоалийт хlара шера 250—300 эзарнега дlакхоачаш бежани устагlи кхаба, 140 эзар центнерал кlезигагlа доацаш дукх даккха (дийнача доалла).

Лоаман даьгlенаш караерзаелга 1959-ча шера дlадоладаьд Нохч-ГIалгIайчене. Из гlулакх дlадоладир Урус-Мартанен Грозненски управленей совхозашка. Цар лела хала долча лоаман наькъа таквех 5000 гаргга эlамига бежан дахийтар аькхи лоам, хlаьта дукха халонаш нийсъеннайолашехь а царех бежана хlара денна 700—800 грамм тlаккхетар, е еррига цига яьккхача хана хlара верта доэал 80 килограмм совдаьлар. 1963-ча шера 40 эзар бежани 6.700 устагlи бахийтар колхозашен совхозашен лоам. 130 дийнахьа 33 эзар центнер дукх тlаккхийтар царна.

Лоаман даьгlенех кхетамца пайда эцара доккха беркат доелаш хилар шоай опытах гучадаьлар республика дукккача боахамашта. Масала, Грозненски опорно-хьокхама совхозе цхьа центнер бежан дулхагь 47 соми 39 кепиги доада, хlаьта доахан лоам доажалича—15 соми 17 кепиги, кхоаза дарегlа.

Лоаман даьгlенех къаьстта дика пайда эц специализаци яьча доахан доажадара боахамашен отделенешен. Соахка форда тlара хьал 2.100 метр лакха йолча моттиге вlашагlъеллар «Альпийский» яха хьаьххара лаккача лоаман совхоз. Укх шера хатий доахан кхабара чотах 400 тонн гаргга дулх лургда цу боахамо.

«Лоаман целина» караерзаеча дакъа лоацаш да. Нохч-ГIалгIайчен дукхагlдола боахамаш. Альпийски даьгlенашка хlанз кхоабаш 50 эзар бежани 20 эзар устагlи ба. Ди тlехьа дукхагlа хулаш латт хьайбаш лоам хкувларш. «Советская Россия» яха колхоз, «Старо-Юртовский», «Горячеисточненский», «Лермонтовский» кхыйола совхозаш санна долча боахамаша цхьадола доахан бlарчача шера лоам лелаэо лаьрхlад. Лаккхача лоамашкара даьгlенаш караерзаяра керда этап я ха.

Альпийски даьгlенаш дукха хилла ца lеш, шурийна кхоабача доаханка а дика хилар хьахьекхад опыто. Соахка 1.570 етт лоаман даьгlенашка кхьбар тха республика колхозашен совхозашен. Результаташ во яц: шура тlаккхийтар, хьоанал алсамъьлар. Бакъда, лоаман районашка шура дlамйю пункташ, дукклача хиш тlеш чlожашкен наькъаш а тlаьш а ца хиларо новкъарле ю лаккача лоаман даьгlенаш караерзаяра. Царех аттагlа тlавохалургдола моттигаш мара караерзае вlаштlехьдалаш боахамий, хlанзалца хьа пайда ца эцаш латт керттара моттигаш.

Лоаман рузкъех боккхенца пайда эцара хlанзачул тlехьагlа де лараш дукха да. Автомобильни наькъаш дахкаран проектно-изыскательни балхаштен Российски Федерацие правительства 2.790 эзар сом хьожадаьд тха республикана. Шин-кхаь шера лоамашка бlарчача шера доахан кхабара йола 25 бежакарт, лагерни тишах йола 100 бежакарт, 10 эзар квадратни метр наха чуlе кlеноош, доккъар лоаттаде складаш, ветеринарно-зоотехнически пункташ, тикъар, медицински учреждениеш лоам хьалъе лаьрхlадар оаха. Тха расчетех царга дlалха средствах чеккха совлекца эаханетталттарал совгlа пачхахьалкхенна а республика а боахамашта боккха пайда бергба. Масала, баьча эоархlамо хьахьекхад лоаман даьгlенаш караерзаяра дlадохийтача цхьан соминх колхозаштен совхозаштен шин сомага дlаккхоачаш цlена пайда хургхилар.

Из нитта доллаше а наькъаш дахкарам лоаман хьайбашта эцача кхача хьаштанитен хьахеца ахча чlоагlа кlезигдеш я РСФСР Госплано оттаь капиталовложеней план. Ца бахьан долаш укх тlехьарча кхаь шера планах 140 километр билла безача 42,5 километр мара биллабац ниъ. Караерзаянза йолча даьгlенашта лоадама гарга дахадац тхо, хlаьта тlавохалуш йолча участкашка цар продуктивность лох а еш дукха гудденнад хьайбаш.

Наькъаш дахара темпаш дегlа ца яхкарал совгlа лохлуш я. Нагахьа сацна 1962-ча шера лоамашка наькъаш дахкарга 1.138 эзар сом дlадахийтадале соахка 730 эзар сом мара дlадахийтадац, хlаьта 1964-ча шера хьахийцад 750 эзар сом.

Аькхий сахьаташ лоархlаш мах а телаш, специальни рейсаш заказ а деш грузо-пассажирски вертолеташ лелае езаш хул колхозаши совхозаши. Геттара дукха мах дlабоза цунга.

Тхона хетаргахьа, Грозней эгара дукхагlа доахан долча пункташка — Макажой, Итум-Кале, Галанчlож, Хамхи, Яххарой яхача юрташтен юкъе хан-ханнахьа пассажирско-грузови бузэям лоаттабича бакъахьа хургдар СССР граждански авиаце Министерствас.

Лоаман даьгlенаш тахкаран землеустройство чаккхъаккхарал лаьрхlа балхаш йистедахара мел эпар да дела РСФСР юрта боахалаьрхlа балхаш йистедахара мел эпар до дела РСФСР юрта боахама продукташ яхарен кийчъярен министерствос. Лоаман даьгlений геоботанически, наькъий хина-боахама тохкам баьб «Росгипрозем» институто. Цхьабакъда, боахамашта юкъера цар землеустройство хlанз чаккх-м яьннац. Хlаьта цо дукха балхам юха а детт.

Къовстаде дезаш кхы а дешаш да. Масала, 150—200 эзар устагlа боажабе йиш я ахкан даьгlенашка. Хlана тха берригаш а 20 эзар устагlа мара бац. Лоаман хьалашка эгара дикагlа дарех да тушински андийски фух доаэ же. Хlаьта уж республика боахамашка кlеэнга да. Хетаргахьа, цу фух дола дахка же эцара тха колхозаштен совхозаштен новкъостал дича бакъахьа хургда. Лоаман даьгlенаш аькхий мара тlавохалургвоацаш хиларах цхьан устагlана лоархlам беш ах гектар хилпал еина а Негlий аренашкара е «Iаьржача лаьтташкара» iай жа доажадара метиг ца елча яргьяш тха боахамашта.

«Юрта боахама интенсификаци яра йола парте курс кхоачашъярца дувзаденна долча цхьадолча дешаах» лаьца КПСС ЦК Президиумага яздаьча ший записка тlа Н. С. Хрущева юрта боахама хьалхашка оттадь декхараш сихагlа кхоачаш е торо хулийтаргъя тхога альпийски аренаш, даьгlенаш, йол хьокха моттигаш караерзаяра. Оахаш дола цхьадола лаьтташ ца болча ялаташтен техническн культураштен мукъадаха торо а хургъя, хlаьта цу ханна хьайбай продукташ чlоагlа алсамъяха вlаштlехьа а дарга.

(«Известия» яхача газета тlара).

ХЬАЛХАРА ДЕНОШ

Вай республика дукхагlдолча боахамий кхаьна свекла кхаьчай. Из чуэцаш латт. Нитта кхаьча чуэца эзаш я Наьсарен производственни управлене «Наэрановский» совхоза 900 гаргга гектар свекла. Цу совхозе дукхьал цхьан Аьлти - Юртарча отделене 460 гектар шекара свекла я. Механизатораша, гектаринкаша дукха къахьегарах дика хьийкхьай свекла. Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара 250 центнерал чуэпаьха йоаташ мерза еалаш чуба тархургда цар.

16-ча сентябре свекла чуэца йолае. аьнна, приказ деннадар совхоэе дирецие. Цхьабакъда, Аьлти-Юртарча отделене из приказ кхоачаяча хана, укхаза гучадаьлар доккхий кхоачамбоацараш. Свекла хьайоахаргаш тракторашта тlехьатувсаш йола штыраш сома хиларах цхьаьккха свекла хьайоахарг болх беш яцар. Хlаьта свекла чуэцача комбайна гуча эгара чlоагlагlа эшача lург даккханза дар. Из заводской брак яр. Из нитта дале а совхоза инженер нов. Мальсагов а отделеней механикаш а бригаде уж дlайиргалехьа хьажа безар цу техникага.

Бакъда, № 5 йолча бригада механизаторашта сихха мастерско а баха тоайир уж эатхалаш. Хlаьта а хи делкьийга пхаьчаар болх дlабелабалехьа. Цул тlехьаргlа свекла хьайоахаргаш комбайни свекла чуэца аральлар.

Костоев Уматгире участка тlара чуэца лаьрхlар свекла. 74 гектар я цуй участок. Дика хьийкхьай Уматгире звено свекла. Дотгlездаьнна яр звеньевой.

Ше комбайна тlа е вагlаш кхай вкъевлакхар агрегат Костоева.

Дlайолалуш е «мух ера» комбайнага. «Газешийнача аьккама» гонахьа хьайзар механизатораш. Хьийна, хьийжа кулгаш а дохалеш хала а атта а «карадерзадир из». Шаьнха а дlабелаалийтар агрегат... ала а сапа езаш хилар. Нитта дикаш сацийта езаш хилар комбайн. Эттар хьалхагlа бlаргайначва комбайнага болх байта магадар механизаторашта. Юхерра а свеклане тlеро ларлаш телаш йолча аппарато лордаш меттел оплаш а тоадарах сацийта езаш хилар комбайн. Цунна боръенца регулировка е совхоза инженер а механик а вацар.

Нитта сурт эттар № 5 йолча бригаде свекла чуэца йолаьча хьалхарча дийнахьа, нитта санна отделено кхыча бригадашка а. 16-ча сентябре свекла чуэцача кхаь комбайно пхьаьгха гектар свекла чуэпанзар. Техника ханнахьа кийч ца яр дар из.

Б. АРЧАКОВ,
тха собкорр.

ТОЛАМА ЛАРД

380 гектар оаха лаьтта да Пешай-Юрта производственни управлене Орджоникидзе цlерахча колхоза. Пунах 150 гектара тlа гураха дув ялаташ дийнадар. Хlара гектара тlара 16 центнерага кхоачаш кlа чудора цар.

200 процент совгlа кхоачашъяьй укх шера дулх дохкара шера план. Толамца кхоачашеш да хьайбашка лерттlа lа дакхаро впараш. Ялах 600 тонн мара йоанача 715 тонн йоли 300 совгlа тонн чан кийчдаьд. Дерригга доакъар доахана la доаккхаргдолча метта хьалlа дена холаш даьд. Бокъонца цемент ль лаьнаl хьайбай помещенеш. Доахан аьлки даьгlенашка а делалеш дукхах дlадолар доахдара йоккхий торонаш я колхозе. Цу торонех чlоагlе пайда а эц. Дени бусл 900—1000 грамм доаал тlаккхет Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат волча скотника вов. Салуев Ибрахlима группе.

Доккхий толамаш даьхад колхозхоша кхамка а. Геттара дика хьажкlа хьалкхеньй Алиев Юсапа, Магомадова Хадижата, Чергизбиева Яхе, кхычар хулгадеча звеноша. Хlара гектара тlара 25—30 центнер хьажкlаш карна яргхилхарах тешнаме да.

Хьалхое халагlачарех культура я тхьашка. Из 5 гектара тlа дlадийнад укхаза. Еъона коммуниста Х. Межидова керте леттача звено членашта хlара гектара тlара 13 центнер тхьамка чуйицад. Гураха дlадийна хьачаш чуйина дайнна лаьтта ахаpей тоалерен балхаш толамца чаккхьахил. механизаторашт, хlаьта укх деношка гураха дув ялаташ дlаде болалургба.

В. МАРОМГАЗИЕВ,
А. АБДУЛГАДЖИЕВ.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ СОВЙОАХ

НАУРСКИ производственни управлене чудоагlача боахамашта юкъе йоккхагlчарех я «Шелтеречный» совхоз. Цун керттера дакъа да хьайбай боахам. 3729 бежан, 3783 хьакха, 20730 устагlа ба укхаза кхоабаш. Хьайбаш доажадеш 10663 гектар даьгlенаш я.

Хьайбаш кхабара эша торонаш дика я совхозе. Экономика чlоагlа я цун. Шерра - шера толамаш совлуш совхоза. Масала, соахкарчул лохденнад болхаме центнер дулх даккхарга хlадолар. Соахка укх хана пачхахьалкхенга декхачул 330 центнер дукхагlа декхад укх шера совхозе дулх. Нзан яхи эзар центнер йолча хlанзехьа а пачхахьалкхенна дlаденнад цо 4020 центнер дулх.

Чуоттадаь хьайбаш кхоабараншта юкъе къаьстта дика къахьет Орбан Василе. Калиев Мутуса, кхычар а. 700—750 хьакханна lунал ду царех хlаране. Дийнахьа 550—600 грамм доаал тlаккхет укхаза хlара хьакханна. Хlаьта 125—128 килограмм оаэш хул дукха кlалуш бола хlара хьакха а.

Белгалдаккха дезаш да совхоза хьакхарч лелаераша укх шера дlадоладаь дика гlулакх. Тlагlертта къовсам лоаттабу цар хьахнина ерига хурсаш ухалlеиа а йолаш хьалкхеяра.

—Соахкарчул кхоза кlезигагlа беш тха боахаме хурсаш укх шера. Хlаьта lаьсий лхазза—пхезза кlезигагlа лев,—йоах совхоза керттерча зоотехника Кучерявенко Евгений Васильевичо. — Цу дакъе дика кальнний тха дикагlволча хьакхарч лелаечун Лях Михаила. 24 напахьакхен пар lоаь 127 хурсаш делаю цо. Денна кхы а lоеш [illegible] хурсаш. 2—3 хурск мара дlа-къьсташ царех хlанзалца. Нитта дика леладу lаьсий Турлуева Зулае. 50—60 lаса кхоаб цо цхьакха а дlа ца къастийташ. Хургаш lаьсийн хьалкхелара план тlехкхоачашъергьа совхозо укх шера.

Продукци алсамъяккхара дика новкъостал дир хьакхий-товарни фермашта кулгаиде тешнаме а болх бехопш а бола бригадираш оттабаро. Масала, кхоалагlча отделене хьакхий ферма болх кхычарел дукха а дохгlа лелар соахка бригадир хиначе Шабуев Къоасуш бехках. Из хlа а наьккха цига хьожавир Сайдхинов Сайд-Махьмад. Шу а дац цо фермана кулгаладу, хlаьта а ертlа тоабаьб цо ферма болх. Вlашагlьехлай барт бола коллектив. Дани тlахьожаш лоаттабу бригадира хьакхарч кхабара, доакъара учет делаю.

Соахкарчул дикагlа латт «Надтеречный» совхоза шура йоаккхилгеи из пачхахьалкхенца йохкилгеи. Соахка укх ханналца аьккхачул 1198 центнер дукхагlа аьккхай шура совхозе укх шера. детташ хоза доахан дукхагlа доацдашехьа а. Хlаьта 438 центнер дукхагlа ехдай из пачхахьалкхенга.

Из нитта дале а шура йоаккхилга латта деззача тайпара дика латташ совхозе. Хlана аьлча, нитталгlча сентябрага кхаччалца совхозо пачхахьалкхенга елдар 13451 центнер шура мара яц, хlанзчул тlехьагlа йохаш езаш воархI эзар центнер совгlа шура.

ВIАШТIЕХЬДАРГДОЛИЙ - ТЕ совхоза из декхар кхоачамде. Вlаштlехьдаргда. Хlана аьлча, шура йоаккхилга лаккхара эша торонаш йолаш я боахаме. Балха керладзараш юкъе а кхуаваш, вlаши къовсам а лоаттабеш къахьег доярашен бежа lупеш. Дика хьокхазаш доах хьнпар долча ноирка Дуаева Макнас. Хlара lаттагара 2103 килограмм шура яьккхай цо нттагlча сентябрага кхаччалца. Цо санна къахьег Мазигова Машета, Ахмадова Яхас, Кадиева Айшана, кхычар а.

Шура йоаккхилга лаккхара тlехьарча хана дика йоахо ю совхоза кулгалхоша а. Кхыча отделенешкарчул кlезигагlа шура йоаккхар совхоза шоалагlча отделене. Къаьстта доха яр укхаза шурий хьоанал. Из лаккъара доаланна искусственни шура телаш массехк дийнахьа опыт йир керттерча зоотехника Е. В. Кучерявенкоеи управляющи волча А. И. Марченкоеи. Дийнахьа 14—16 килограмм искусственни шура тийлар lатта. 6—7 ди а даладехьа къаьстта лаккхьедар хьайоаккхача шурий хьоанал. Нагахьа санна искусственни шура телаш доахан кхабалехьа плановийчул а лохагlа хиндаде хlанз 4,6—4,8 процент я шоалагlча отделене ферма хьайоаккхача шурий хьоанал. Хlаьта хlанз хlара денна 180—200 килограмм дукхагlа а йоаккх укхаза шура.

Доакъара кхоачанга хьежжа дика хургъя хьайбай продукци lаш хана а. Из дика кхетаду совхозе. lадамъе езар 4595 тонн йолча 4063 тонн йол lалашъяьй укхаза. Хьокхаш а аргlаш деш а латт 150—180 тонн хилла доха сух, нитта кхы а дlайийна баьцаш а хьокхаргьа укхаза. Цул совгlа аргlаш а даь дlаоттадаьа 6 эзар тонн гаргга ча. Дахо а аргlаш деш латт чах.

Юххьанца дlадоладаьча хана во лелар совхозе силос кийчъелга. Тоьацар транспорт. Болх беш еррига силосни комбайнаш яцар. Денна 14—15 комбайн хул хlанз совхозе болх беш. Хlанзчул тlехьагlа силос йолларгья укхаза платийна лаьрхlа чуэцаш латтача 700 гектара тlара доалача гlадамех. Цул совгlа 200 гектар шоазагlа йийнача хьажкlех а йолларгья силос. Пиинах кийчъе езар 24 эзар тонн йолча хlанзалца хьа укхаза кийчъяьй 20480 тонн силос.

Дикагlа лел силос йоллара балхаш совхоза кхоалагlча отделене (управляющи Тайнасханов Сала). 10 эзар тонн совгlа силос дlаеллай укхаза. Дика къахьег комбайнераша Хажикаев Мовлдие, Шатоев Мовдас, Йадаев Идриса, кхычар.

[illegible]

МОСКВА, ФОРУМЕ

Сурта тlа: форуме дакъа лоацаш бараш (аьрдехьара аьттехьа) Цапита Вусток (Чили), Ольга Богородская (СССР), Мигуэль Тиметео (Ангола).

Б. Тропотова сурт. ТАСС фотехроника.

Къоначар Ассамблея

МОСКВА, 17 сентябрь. (ТАСС-в НОРР). Нигерхойн студентийн Дерригдуней форум дlахо а боа и шийн болх. Цига дакъа лоацаш 121 мехкара тагинской викалаш ба.

Йоахха дlавкха а боадургlоаца уйна дег чу. Массайар делегаташта съездаш хулча Кремлевски Дворецо сенхан форум торжественно хьаеллара.

Зала бар Коммунистически партен Советски правительства кулгалхой моетъестий А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Л. Н. Ефремов, В. Н. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин.

Чlоагlа уйна тlаллхийта ладийгlар наьттан кьонала эшилаша Никита Сергеевич Хрущева лайтача моаршалга.

Тахан Союзий Цlен Колоннийн зале дlабелабу форумо ший болх. Цун пенамта юкъе ден тайп-тайпарча меттала дош дола къамаьлаш. Укхаза вlаши дlахьалаш латт делегаташа, дунен къонача поколенена дагалаттарех цуш уйнаши кувц.

Форума пленарни заседанеш йоалеинай.

Форума делегаташа чlоагlъьй Дунен хальхьанта юкъарча подготовительни комитета хьочуенна, кулгхача мехканарен цхьайолча дунен халкъаьнта юкъарча организацийн 53 викал лаьъеза йола состав.

МПН Массаарча секретариата балха хьанъехьа доклад йир МПН Массаарча секретариата члена Бекман Петроса (Иран). (ТАСС).

ЯЛАТ ХАННАХЬА ДlАДУВРГДА

Тха производственни управлена боахамашка укх гураха 41 эзар гектара тlа ялат дlадуврнда. Бе безар lадьмате дукха болх ба. Массанахьа ялат дlаде доладала кlезига ха йисаяе а, бакъда, деррнгача боахамаша цу лоарlамеча балха вертlа кийчо ь яц. Къаьстта во латт фу lалашдеяга. Дlаде кийчдаь даьнна фу 66 процент мара яц. Цудукхьа дукхагlча дакъе дlадуврглар кхоалагlа классеа фу ха.

Укх шера гураха дув ялат ханнахьа дlадера оарцагlбьннаб Грозненски опорно-хьокхама, № 3 йолча сомий-баьца дaарий, № 2 йолча баьца дaарий шурий совхозий механизатораш, ахархой. Дика кийчдаьд цар лаьтташ. Цхьабакъда, массанахьа нитта латтац гlулакх. Масала, предьяжинкан боацаш, агротехника тешхаеш лаьтташ ахах «Ермоловский» яхача совхозе, «Советская Россия», «Новый быт» яхача колхозашка.

Хlанз сихбенна лаьтта кийчлеча гучадувла гlалаташ дlадоахаш а фу моллаш кийчъейташ а ба управлене боахамий специалисташ.

Тха управленерча боахамашка я 178 сеялка, кхы мел эш техника, цудухьа лоацдача хана ялат дlадийна доаккхаргда оаха.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски производственни управлене керттера агроном.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИ ТЕОРИ ТВОРЧЕСКИ IОМАЯР ДУХЬА

ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАРА СИСТЕМА ДЕШАРА КЕРДА ШУ ДIАДОЛАДАЛАЛЕХЬА ХЬАЛХАГIА

Кастта дешара шу дIадолалуреха политически дешара системе — белгала ленински йолча миллионаш барий цу университете. ЦIаккха цо хиннача тайпара чIоагIа ба советски халкъа беман Советски Союза Коммунистически парте политика Iилман ларда, цун практически гIуллакхий теоретически ларда а хинна латта марксистско-ленински хьехам кIоаргга Iомабарца.

ХIанзарча хьалашка къаьстта боккхача лоархIаме да коммунисташа, комсомольцаша, берригача къахьегамхоша марксистско-ленински теори кIоаргга, творчески Iомаар, вай мехка коммунизм хьалъяра чухьарей арахьара политически проблемаш, КПСС-ои воьх марксистско-ленински партешен дунен халкъашта юкъера коммунистически болам цхьоагIо йолаш кхотабенчен хилийтар духьа лоаттабеча къовсамца дувнадеина дола дешаш цар нийса кхетадар.

Керда, коммунистически общество хьалъеш балхах боаккхача советски наха вахаре хилаза дэргдоацаш хIама да революционни теори Iомаар, хIана аьлча, духхьал марксизм-ленинизм я коммунизмага дахара нийсагIа дола къуьба. хIанзарча общественни вахара, революционни къовсама практика кердача хаттарашта нийса, Iилманца бакъдеш жопаш телар. Iилман коммунизм кIоаргга Iомаяро къахьегамхошта новкъостал ду вай парте ленински политика котъяккхар духьа хьинарен сакхетамаш къовсам лоаттабара, дунедегIаахара нихьа перспективаш нийса кхетаяра, мехка чухьарен дунеп халкъашта юкъерча аренерен событеш дика кхетаяра, коммунистически хьисане вахар хьалдара.

I.

ТIадоагIача шера кердача тайпара вIаштIехьдоаккх дешар политически дешара системе. ХIанзарча хана къаьстта а сагтагIа йола, вай партии советски халкъи дахаш долчуща айхагIча тайпара юзаенна йола марксистско-ленински теоре лоархIамера проблемаш шерра Iомаелга вIаштIехьдоаккхаш да. **Укх дешара шерарча политически дешара система балха керттера чулоацам хила беза вай мехка коммунизм хьальяра, дунен социалистически системи дегIахьаро, машар, демократи, къамен лоIам, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсамера коммунистически болхлойн партей стратеги тактикан актуальни проблемаш кIоаргга Iомаелга.**

Уйла тIераэлю керттерчох, коммунистий, берригача советски нахьа керттерча вахара хьашташа ма'ткара доадчов, Белггала аьлча:

— советски халкъо марксистско-ленински хьехам чакхбаккхарца, СССР-е коммунистически общество хьалъяра практикица, КПСС Программа кхоачашъярIа юзаенна йолча проблемашта;

— марксизма-ленинизма принципаш тIа дунен халкъашта юкъера коммунистически болам цхьоагIо йолаш дунен социалистически система кхотаеннен хилийтар духьа лоаттабеча къовсама дешашта;

— социализми коммунизми хьалъяра накъкъаш метадаш, хIанарча замалахьа эггара ялиятелънегIа бола политически низа хилара тарра **коммунистически партей лоархIам кIоаргга дIабовзийтара.**

— дунеина революционни хупамаш дара дакъкъэрча дунен социалистически система, дунен халкъашта юкъерча болхлойн къамий-кортамукъалени болайа лоархIама;

— тайп-тайпара социальни системаш йолаш дола мехкаш машаре дахийта исторически па хинча дарг ца хилари дунен тIом ца хилийта торо хилари дIадовзийтара;

— китайски кулгалхой идеологеи практикаеи юкъера культ личност хьадда гучаяккхаза яр ца хилара.

Дерригачв дунен тIа капитализмагара социализмага довлийга керттера чулоацам а болаш йолча хIанаарча заме боккхача низаца хьальвех марксистско-ленински революционни теори сийлахь-йоккха а ахара низ болаш а хилар.

Коммунизми социализми хьалъяра котолонца карагIдаьннараша, капиталистически мехкий болхлой класса революционни къовсамо къамий-нортамукъалем болама доккхийча толамаша тешаа ду, марксизм-ленинизм исторически дегIаахара ерригача оалингарча проблемашта жоп луш йола, эггара нийсагIа йола кIоаргга Iилмая теори хилара.

Марксизм-ленинизм — творчески, даим дегIаухаш бола интернационални хьехам. Из хьдаяза бIахкий хул социализми коммунизми хьалъяра опытапа, капиталистически мехкий къахьегамхой революционни къовсамех къамийкортамукъалем боламен опытапа.

В. И. Ленина, цкъа санна, дуккхаза а белгалдаьхаа, болхлой класса революционни теори «догма а йоацаш, бокъонца дуккхача нахьен бокъонца революционнии болча болама практикаца айхха бувзам хилча мара юкъера а хьаиIашагIкхеташ ца хилар». Творчески характерах, дунен революционни практикаца органически цхьоагIо йолаш хилар лахь марксистско-ленински хьехама йоккха влияни дукъяблача лоархIамегIача хьастех цаI. Марксизм-ленинизм котъюве вай вахаре, керда общество хьалъеш боахкача миллионаш болча нахьа практически гIуллакхашца кхоачашхулаш латт. Вай даха а дах, болх а бу, кхоаленга беза воай никъ Марксен Ленинен хьехамца нийс а беш. Ленински хьехам ларде а луцаш, вай парте творчески уттаю коммунизм хьалъяра лоархIамегIара проблемаш, масса оагIорахьара тохкамбу коммунистически общественно-экономически формаци чIоагIъдара пакъкашта, дунен общественни дегIаахава, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама актуальни дешашта, хIанзарча хьалашкарча машарен тIемен проблемашта.

Социализман капитализманей юкъе исторически къовсамаш лаьттача укх тIеххьарча итт шеро, СССР-е шерра коммунизм хьалъяра практико, воьх социалистически пачхахьалкхенашта карагIдаьннараша, беррига революционни болам айбаларо Iалааьмате доккхача дакъа бIаьхий бир марксистско-ленински хьехам. Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча совещанеш документаш, КПСС XX-чеи XXII-чеи съездий решенешка, КПСС Программа тIа, вежарашка йолча коммунистически партей документашка отталь йолча революционни теоре кердача выводашеи положенешеи новкъостал ду вай исторически замлахьа революционни низашта хьалхашка вута доккхийн чоалханерен декхараш кхоачашдара.

Марксизм-ленинизм творчески дегIаккхувлар — из да коммунизма материально-технически база, коммунистически общественни отношенеш хьакхоллао, кеода саг хьалкхевар духьа къовсам лоаттабар. Из да нахьа хьал-торо лакхьяр, духовни рузкъаш шоотта хилийтао, къахьегамхой культура масса оагIорахьара дегIаккхувлар духьа къовсам лоаттабар. Коммунизм толлие хьальяр — марксизма-ленинизма идей эггара дикагIа воца агитатор.

Коммунисташ, беррига советски нах парте тIахьех марксизм-ленинизм творчески Iомаярь. КПСС-ен воьх марксистско-ленински партешен дунен коммунистически болам кхотабар духьа, китайски кулгалхоша барт эгIабеш леладеча гIуллакхашта духьала лоаттабеча къовсама чулоацам берригача советски наха нийсен кIоарген кхетабергболча, парте ленински политика котало бахьан долаш, марксистско-ленински хьехам котбаккхар духьа цар хьинаро къовсам лоаттабергболча тайпара вIаштIехьдаккха деза гIулакх. Дунен коммунистически фронта еррига отрядаш цхьоагIо йолаш кхотаеннен хилийтар духьа лоаттабеча къовсамо лоархIамегIара дешаш Iочa а деш, **хIара советски саг доккхийла ва дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама генеральни никъ вахара низ болаш бахьн хилар, пролетарски интернационализма сийлахьбоккхий принципаш котъялийта юсарг ца хилар кIоаргагIа кхетаде.**

Марксизм-ленинизм творчески Iомаяр беррига советски наха политически хьехам балара йола башха-дика школа, коммунистически общество хьалъечара халкъий сакхетами хьинаои лакхдара низ бола средство я. Коммунистий, берригача советски нахьа политически образовани хилар — из дац уж е кхы революционни теоре выводаши положенеши духхьал Iомаяр, эггара хьалха из да, теоретически знанеш коммунизм хьалъяра практике чакхъяха ховрадолаш хьинар долаш хьалхер. Советски нахьа дог тешадеш, вайца моастагIал идеологеца, коммунистически общество хьалъеча хана вайна новкъарле еш иел долча хIамашта духьала къахетам болацаш къовсам лоаттабе къахьегамхой гIоттабеш, дер-дайнараша, каеттараша, кхааш кйдеращца, хулиганашца, къуща, мирача заман юхадиса во гIулакхаш мел леладеращца гоамал йолаш, боккха ца безам хургболча уйлаща уж кхетабеш хила еза политически знанеш.

II.

Дешара кердача шерага хетаргахьа аьнка дешара план отталь политически дешара системе. Цунна юкъейоагIа укх тайпара 13 тема: вай замах характери дунен коммунистически болама генеральни никъи; машар бахьан долаш лоаттабу къовсами дунен революционни процесс дегIаяри; дунен социалистически системе — хьалхарда йола хIанзарлен революционни фактор; марксизм-ленинизм социализми коммунизми хьалъяра закономерностий хьакъехьа: СССР-е коммунистически общество хьалъяра дунен халкъашта юкъера лоархIами дунен революционни процесс дегIаяра цо в влиянии; социалистически пачхахьалкхен хьакъехьара марксистско-ленински хьехам КПСС Программе дегIабоалабар; парте хьакъехьара марксистско-ленински хьехами КПСС Программе из дегIабоалабари: исторически процессе берригача кьакен цхьан саген лоархIами хьакъехьара марксистско-ленински хьехам; хIанзарча этапе капиталистически мехкий болхлой класса лоаттабу къовсам; къамий-кортамукъален болама хIанзара этап; марксизм-ленинизм — массе а мехкий коммунистий сийлахь-бокха интернациональни хьехам; марксизм-ленинизм дунен халкъашта юкъера коммунистически партеш цхьоагIо йолаш кхотаеннен хилара хьакъехьа.

Декхар сенах латт аьлча, из латт, хIара коммунисто, миллионаш болча комсомольцаша, дукхачча къахьегамхоша вай хахара уж актуальни проблемаш кIоарга в массе а оагIорахьара а Iомаярах. Цу белгальвча шланага хьежжа укх шера де дезаш да **кружокашка, теоретически семинарашка, политически дешара кхьча формошка занятеш вIашагIйоххвага.** ХьатIакхоачаш хаттача дешара шера политически образоване керттера метод хила еза марксистско-ленински теори **хIаране ше-ше Iомаяр метод.**

Коммунистически къахьегама школай, халкъа университетий дешара планашта программашта юкъе ахийта еза СССР-е коммунистически общество хьалъяра, дунен социалистически система дегIайоалара, хIанзарча этапе коммунистически болхлойн партей стратеги тактики актуальни дешашта хетаьн йола темаш. Цу белгальвча проблемаш еаргIйолча лекцей курс юкъехьу марксизм-ленинизм сийрийларча университетий ерригача факультетий дешара планашта.

СССР-е коммунистически общество хьалъяра, дунен социалистически система дегIаахара, дунен халкъашта юкъера коммунистически болама теорен практикан дешашцара къахьегамхой дукха хьаьнт кхоачашдер духьа цу проблемех дукхза лекцеш ешаза, хаттаранйн жоплйи сайренаш йиза. промышленни препрястешка, колхозашка, совхозашка, дешара заведенешка, иштта кхычахьа популярни лектореш вIашагIйохалза ярьяп.

Уж дешаш лакхерчен юкъерчен школе Iомадара йолча торонех найда биззагIа эна беза.

Партийни комитеташа къаьстта уйлае еза да кулгалдеча марксистско-ленински дешара. Дош укх тайпара итт: еррига вай партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама активе, лехара цуна лакхо кхаччалла бола кулгалду болхлой дикканийна ба марксистско-ленински теоре актуальни проблемаш дешаш, къахьегамхошта юкъе беча политически болхаца хьинаре юкъерчаче дешаш дакъа лоацаш а хилара сискамара хьисам гойтош хила.

Масса оагIорахьара марксистски образовани йола болхло хилар, вай парте чухьиоен арахьарен политика къаьгга кхетар, хьинарен нийсеси из чакхьияр — из хIара кулгалхочун керттерча декхарех цаI. ХIана аьлча, **хIанзарча хьалашка бокъонца вола кулгалхо, организатор, къахьегамхошта хьехам тилар яла йош ци марксистско-ленински теори ца Iомаяр, парте ленински планаш кхоачашъяра духьа къовсам лоаттабара нах оарцагIбоха ца хаар.**

Кадрашта марксистско-ленински кийче дра чегаду тайп-тайпарча курсех, партийни, советски, боахама актива юкъехи университетех, даим бола беча семинарех, теоретически конференцеех, иштта кхычарех шерра йайда эшилга. **Кулгалдеча кадрашта политически кийче яра геттара лоархIамо да политически дешара юкъе цар шоаш дакъа лоцар,** вай мехка коммунистически общество хьалъяра, КПСС-ой воьх марксистско-ленински партешен дунен коммунистически болам кхотабар духьа лоаттабеча къовсама дешашта юкъерча вахара актуальни проблемех къахьегамхошта хьалхашка хаинахьа къамаьлаш дар.

Эггара хьалха пропагандистий состава, хьа теоретически кийчонга хьежжа хургба занятеш идейно-теоретически боарам. Нийса гIулакх да хьатIаоагIача дешара шера эггара дикагIа кийчбенна бола коммунисташ — партийни, советски, боахама болхлой, дешара заведенеш преподавателаш, халкъа боахама специалисташ пропагандистски балха юкъеоза лаьрхIача партийни комитетана дер. Политически дешара системерча занятей чулоацамо ше а лерах марксистско-ленински теори дика хеш болча, лакха квалификаци болча пропагандистий керда кадраш юкъейоалаелга. **Политически теоретически кийча дика йолаш хулга — пропагандистий кадрашта хьалхеха дола эггара хьалхара гIулакх.**

Партийни организацей партийни комитетий декхар — кердача дешара шерага масса оагIорахьара кийчъялар, политически дешара системе ерригача звенока занятей идейно-теоретически боарам лакха хулга Iалашдар. Идеологически болх, КПСС теорен политически пропаганда, марксизм-ленинизм творчески, кIоаргга Iомаяр вай хана Iалашдате боккхача лоархIаме да. Дешар дIадолаленна лелача хана КПСС-ен воьх марксистско-ленински партеши политически никъ а практически гIулакхаш а кIоргача Iилман ларда тIа латташ хилар коммунисташен парте боларашен къаьгга кхетадергдолча. Iомаеш йолча материала чулоацам шарна дика къоастабе хоргдолча, механизаторча, кхашкарча, лабораторешкарча шоай къахьегаман коммунизм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсама оалингарча декхарашен юкъера органически букаш сургболча тайпара вIаштIехьдаккха гIерта деза гIулакх.

Лагахтаба деза, политически дешарах бола пайда, занятей идейни боарам бух соццача кхачча къахьегамхой политически кийчон творчески хьинари лакхдаларца, хIара советска саго коммунистически общество хьалъеча сакхетаме дакъа лапарца дусташ хилар.

Политически дешар тIагIоллара Iомадеша жегаргделаш дац. Буржуазни идеологега духьала хьттехьа уиааш, е аьрдехьа уиааш, е кхычча тайпара, революционни Iилма харцахь дакха гIертара духьала тIагIертта къовсам лоаттабара уйлах безза ба марксистско-ленински хьехам. ХIара пропагандист парте хьинарера тIемахо хила веза, тIехьайнсача уйлашта, обывательски йоахараша, аьлдиташта юхе гIоила тIех а вахьна хIанаха йиш яц цунга, цун декхар — Советски Iаьлала духьала доазол дехьарча пропаганда духьа доацараш хьадда а кхетамца к гуча дахар. Занятеш дIайоласиначул тIехьагIа тайп-тайпара хаттараш уитт, цкъаза, ладугIарех цхьабараша гIалатеш тIамаш дуацаш а хух моттиташ. Пропагандиста декхар — бокъонца дIа а кхетадеш жоп ца луш цхьакха а хаттар ца дитар, КПСС арахьарчен чухьарчен политико хьалхалоатараш советски халкъа оалингара хьаштни долах бокъоица дег теша а деш дIахьокхар.

ХIанзарча хьалашка, империалистически идеологенеи марксизмана-ленинизмана ревизи е гIертача ерригача формашен духьала, къаьстта а китайски раскольникхий антиленински, оппортунистически идейно-теоретически платформана духьала лоаттабу къовсам геттара кребеннача хана, **пропагандиста моттиг — къовсама хьалхарча юкъаге. цун декхар да Ленинаи сийлахь-боккхача парте бокъонца вола политически тIемахо хилар.** ХIара пропагандист, хIара партийни активист декхарийна ва СССР-е коммунистически общество хьалъяра программа, КПСС-ои марксистско-ленински партешен дунен халкъашта юкъера коммунистически болам кхотабар духьа лоаттабеча къовсама лоархIам дайи, тIагIертта, норта а болаш долча дешаша къахьегамхоех болча дуккхача наха дIабовзийтар, хьалхашка уттача хаттарашта дикха жоп телар.

III.

СССР-е коммунистически общество хьалъяра, дунен социалистически система дегIаяра, КПСС-ои воьх марксистско-ленински партешен китайски кулгалхой телхача гIулакхашта духьала лоаттабеча къовсама проблемаш бокъонца Iомаярна де дезаш да Маркса, Энгельса, Ленина юкъейитача йоахнйча теоретически тIехьаленна, лоархIамегIарча партийни документашта тIехь дайи, лаьрххIа болх бежга. Марксизма-ленинизма классикий гениальни произведенеш — парте, хIара коммуниста, берригача советски наьха низ бола идейни герз.

Къаьстта уйла тIаяхийта еза дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьоагIон кхотабалара чIоагIдара дешаех йолча КПСС XX-чеи XXII-чеи съездий материалашта, парте Программина, ЦК декабрьски февральски Пленумий решенешта, вежарашка йолча коммунистически болхлойн партей Совещаней (1957-гIеи 1960-гIеи шераш) документашта, КПСС ЦК-ас коммунистически болхлойн партешка кхаьхийтача письмошта, вежарашка йолча марксистско-ленински партей документашта тIехь беча балха.

Партийни комитетий эггара хьалхара декхар — пропагандисташта масса оагIорахьара новкъостал дар. Дешара шу дIадолалалае хьалхагIа а хIаладенначул тIехьагIа а **леацача хана йола-пропагандистий курсаш йохкаргья союзни республикай компартей ЦК-аш, парте крайкомашен обкомашен.** ЛоархIаме да занятеш лакха Iилмай боарам болаш творчески характер йолаш хилийтар, боккхий Iилмахой, лектораш, партийни боахамий кулгалхой курсий балха юкъеоар. Кружокийн семинарийн кулгалхоша СССР чурчен арахьарчен политика лоархIамегIарча дешай хьакъехьа хоам баьва, коммунистически общество хьалъяра, керда саг хьалкхевара практически дешаица айхха йоаии занятеш яра актуальни материалашца пропагандисташ кийчбанза аргьац партийни комитеташ. **Пропагандисташта хьанхошка хан-хана хьа къамаьлаш дирге республикашка, края, областа, города, районна, производственни управление, предприятей, колхоза, совхоз хIара кулгалдеча болхлочун декхар а хинна дIаотта деза.**

Кружокийн теоретически семинарийн лекторашта, пропагандисташта, ладувгIарашта, индивидуальни планех болх беш болча коммунисташта дикка доккха новкъостал дергда центральни газеташ тIеи «Коммунист», «Партийни вахар», «Политически самообразовани» яхача журналаш тIеи хеча еттача СССР-е коммунистически общество хьалъяра, дунен социалистически система дегIаяра, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама стратеги тактиках, цу болам цхьоагIо бахьан долаш КПСС-ой воьх марксистско-ленински партешен лоаттабеча къовсама темах йолча статьяшен кхьча материалашен. Политически дешара системерча дешара программай темаех дола литература дуккхача тиражашца араеца кийчдеш я издательствош. ХьатIадоагIача дешара шера дакхбеш ба къахьегамхой политически образованера радиои телевидени лоархIам. Дешара планашта юкъедихьача дешаех оча беседашен консультацешен йоккха моттиг лоацаргья радиои телевидени программашка.

Дешара шу доладалалехь духха хIама де дезаш да политически дешара цIеноши кабинеташ. Парча тIалатта декхар да кружокашкей теоретически семинарашен дешаш барий лоархIам а беш занятей программаш оттаяра пропагандисташта новкъостал дар; опыт дукхагIа йолаш болча пропагандисташа дакъ консультацеш елга вIашеIехьдаиккхар; литература, документальни кинофильмаш, диаграммаш, таблицаш, кхьйола гойтара пособеш могадр.

Политически дешара система болх толаме хургбола керттера хьал — къахьегамхошта идейни хьехам балара лоархIамерча цу средства партийни комитеташа дакъ терко яр. Дукхача наьха политически дешара, занятей идейни боарама дешаш ерригача партийни организацешта къаьстта йоккхе ен партийни собранешка, бюро заседанешка, партийни комитетий пленумашка лувцош а хила деза.

* * *

Беррига советски нах революционни теоре кIоаргача знанешца кийчбар, коммунистически мировоззренех уж толаща кхебар — из да коммунистически общество хьалъеча, КПСС Программа кхоачашъеча советски халкъо керда котталонаш яхара керттерча хьалех цаI Iалашдар.

Шоай къахьегамца коммунистически общество хьаярца дерригача дунеп тIа социализм капитализмал котъяккхара гIулакха юкъе доккха дакъа лоац вай мехка болхлоша, колхозхоша, интеллигенцо. СССР-е коммунистически общество хьаеш толамаш дахар — империализма позицешта меттахьа хIама тохар, капиталистически мехкашка классови къовсам лоаттабеча пролетариата, къамий-кортамукъален болама, дерригача революционни низашта доккха новкъостал дар.

Коммунистически общество хьаеча карагIдувла практически хIамаш цу цкьан даима дикагIа хола жоп да Ленина парте лакха сий IотоIаде, советски халкъа турпалерча гIулакхий сийле йоаг, дунен коммунистически болама цхьоагIо вIашагIъяккхха гIертача китайски раскольникашта.

Экономика дегIаккхувлам. йоккхача химе Iилмаш кхоачашъеш, юрта боахама интенсификаци яра нийсь чакхбоахаш долча советски халкъа сийленча кхоачашду дерригача мехкий къахьегамхоште хьалхашкара ший интернациональни декхар.

Кердача дешара шера политически дешара система декхар да вай мехка хьалхашка латта исторически декхараш кхоачашдара советски наха, коммунисташен парте боацарашен новкъостал дар. **Хьаьта еррига партийни организацей вай идеологически фронта ерригача звеньой сийдоргIулана — хьатIадоагIача дешара шерах мехка идейни вахар дIаха айдалма шу, къахьегамхошта низ а кIоаргагIа марксистско-ленински кийче ол доле шу дар.**

(1964 шера 12 сентябре арадаьнна «Правда»).

Балха овсарле мамогга лакхъяра хьинар вйдаь къахьег слюдапой фабрика кхоалагIча цеха Милькина керте йолча бригада болхлоша.

ХIара сменах 110—115 процент кхоачашъю йижараша ЗаурбековгIар Сахратеи Захратеи, Мусаева Сайдата, Далаева Зайнапа. Коммунистически къахьегама ударника цIи яккхара къовсам лоаттабу цар.

Сурта тIа: бригадир Милькина Мусаева Сайдата балхага хьожаш йоали.

М. Плиева сурт.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШ

Керттердар карарадалийтача...

УКХ ШЕРА кIезиг-дукха дикагIа болх бе аьннай горнолзавода коллектив. Ца гуш да укх тайпарча хьокханех. БархI бетта цо арахийца валова продукци соаххарчул 13 процент дукхагIа я. Дикка дукхагIа хьаве доладьд сливочни дьтта, арахецача продукие ассортимент шерьенная. Дика Iомадаьд заводо чайни вахчен фасовочни кIолди хьаелга. 16 процент совгIа лакхъеннай къахьетама овсарле. 2,2 процент лоххенная цхьан сома мальа товарии продукци яккхарга дIадоар. ХIаьта а плаи кхоачашъац предприяте.

Завод тIехьайнсара бахьанаш гучадахен уж дIадоахаргдола накъьш белгалдеи лаьрхIа дар отчетно-хоржамий партийни собране коммунисташ вIашагIкхетар а.

Отчетни доклад ювцача хана, коммунисташа ни. Володина, Магомадова, Друкера. Косумова критика ийшеа йир партбюро секретара нов. Кривоноса, партийни бюрос ший болх кхоачамбоацараш хапикхьа дIадахара тIаберзабаь лелабеш ца хилара, завода администраце балха тIахьожам эсала лоаттабаь хиларат, продукци дикагIа хилийтари къахьегама дисциплина лакхъяри духьа цехий мастерашкарен начальникашкарен биза болх хьабехаш ца хиннарах.

ХIанз кIалханза я заводе арахецаш йола продукци хьанагта дилача ГОСТ-аша нийсаум йоапа моттиглош, брак бола продукци арахеман а моттигаш нийслу.

Масала мастера Чернобурниче кийче я ер экспедиче дIачуеннай хьоанал совнагIа оттаь хинна 912 килограмм шура. хIаьта тIехьагIа из гуча а даьнна, чакхъякха аьпцан шахенай. Мастера Митичинне бохва аьнна дIахнийнаб хьоналга тилача ГОСТ-ана нийса бацга 80 килограмм тIоа. Брак йолаш 750 килограмм кефир яьй мастера Иванова.

Партийни бюрос. из долла хIана нийна хеми хинлаголлашехь а, болх тоабара дешаш дийцалаш.

Нийса критика яр коммунисташа нн. Яковлеваси Арутюновеи снабжене база кулгалхоште яьр. База директора нов. Елисеевнен доккхагIа болча товароведа нов. Петровнен юкъе балха тIа хила боагIаш бола барт бац, хIаьта цунах Iоткъам хул база ерригача коллектива беча балха. Шкка телхай къахьегама дисциплина а, балха хьа ца боагIаш а хьабаккха гоалуш а моттигаш хул. Баст-каста моттигаш нийслу база директор нов. Елисеев ше а балха тIа воацаш.

Уж холла хIамаш бахьан долаш производство материалашца Iалаш ворIа е яьнная база.

Цитача юкъегIорта еза яр партийни бюро. база болх тIехьабисара бахьанаш малагIаш да хьажа еззр из ший ханнахь. Цхьабакъда, из ца данза дисал. Ший балха тIехь керттердар а карара далийтад партийни бюрос: къахьегамхой коммунистически сакхетамца хьалкхебар. Из бахьан дозаш кагий лечкъорах дах моттигаш хиннай. Цхьабакъда. партийни бюрос завода администрацегара хьадийхадан лечкъорах дераш чIоагIIа бехктохаме сацита.

Партбюроси администраци шоай гIулакх иштта во леладар бахьан долаш 33.173 сом мах болаш йола хIамаш лечкъаьй базера.

400 совгIа саг ва торнолзаводе болх беш. Дукха ба уккхал производстве хьалха латтараш, хьинарен цIенен къахьегараш, парте членаш хила метаргбараш. Цхьабакъда, партбюро терхама кIалхара балийтаб из болх. Отчет лучча мехъагIа ца парте хьачуийнараш вергага а ши саг мара вац.

Партийни бюрос кулгал во дьх профсоюзни, комсомольски организацешта, добровольни обществашта. — йоахар отчетно-хоржамий собране. Из бахьан долаш да эггара тIехьа я социалистически яхь иттагаш 1-гIа моттиг кхоачаш мара ца яр а. хIаьта еча хана а фермашка мара ца яр а.

ДОСААФ бола тесса битаб цун председателиа коммуниста нов. Кулико. БелгалдаккхIа дераш да. нов. Кулик дисциплина во йолаш хилар, цийна тIадилла партийни гIулакх кхоачаш во дарах совгIа, цо хаихаипахьа дIатедап партийни профсоюзни взносаш. малагIаш да из хоеча бахьанех дилза партийни собране ца воагIаш висаи из. Пиггача хьажа езар партийни бюро — коммунист нов. Кулик лоархIагIа хIина вахилза, нийсача вахара наькъа тIа валара цунна новкъостал де дезар цо. Укхаза а ший эсалаь хьехкхай партбюрос.

Корта болаш чакхъяьлар отчетно-хоржамий партийни собрани. Коммунисташа партбюро керда состав хержар, гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара тIаберзабаь социн тIаийIо [illegible]

И. ГОЛУБЕНКО,
КПСС обкома партийни органий отделе юрта боахама гIулакхашта вола инструктор.

ЖА ДИКА ЛЕЛАДАРАХ

Шелковски производственни управлене «Путь к коммунизму» яхача колхозе жена тIехьара Iоахарий къоастадаь керда Iунаш вIашагIдедка баьнпаб.

Жа Iу Казбаев Батаргали керте латтача бригаде хIара 100 жийна тIехьара 125 Iаьхар кхебаьй, е планал совгIа 25 Iаьхар. План тIехкхоачашъярах кхы тIа луш долча алапена лаьрхIа бригадана 96 Iаьхар беппаб.

Дика толамаш даьхад Лазаренко Владимирен Тергалои Филиппак бригадаша а. Планал совгIа Iоахарий кхедарах цар бригадашта хIараненц 50 Iаьхар беппаб. 20 Iаьхар бали лаьрхIад Бонакова Андрея бригадана а.

Жа леладеча фермашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цхьоагIча комплексни бригада жа леладераша. БIаь устагIана тIехьа 97 Iаьхар кхебе безача 106 Iаьхар хьалхебаьб цар.

М. ТКАЧЕНКО.

КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХАШ

ДИКА толамаш доахаш къахьег «Старогрознефть» НПУ кхоалагIча промысла коллективе. Укх шера бархI бетта планал совгIа хьраш тоннаш «Iаьржа дошув» дIаьккхад. Цу юкъагIа 4,7 процент лохаьд мехкдаьтта тоннага дIаходар, кхоадьд 62,2 эзар сом ахча, 6715 киловатт-сахьат электроэнерги.

Цхьабакъда. цох кхоачам беш бац мехкдаьтта промысла коммунисташ. Укх деношка уккхаа хиннача отчетно-хоржама партийни собране дийцар цар хIанзчул тIехьагIа де дезарех. вайда эна безаш йолча торонех.

Докладчик вар партийни организаце секретара заместитель В. Оганян. Цхьа цийо йоалайна дезжхадена: 53523 сахьат доадаьд скважинаша болх ца беш. Цу хьакъехьа чIоагIа дийцар коммунисташа. белгадаькхар балха за йоахара бахьанаш.

— Цу хул вайцига, — аьлар мехкдаьтта вокккхача бригада партгруппорга В. Чиляева, — партийни бюрос чIоагIа беча лелабу коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш бола мехкдаьтта доахараш. вIалла а йоахо яг скважинашта даьттан кIалха ремонт ерй. Цар кхьметтел тIамйне декхараш а тах. Яхь йоаржарах-м хуща а дезаш. Бутт чакхбаьлча мара шоаш фу дьал [illegible]

— Къахьегама дисциплина дела я ремонтникий, — аьлар кхоалагIча бонгала оператора Н. Кипрниянова. Цу участке кхетаха бола чIоагIбе безача партбюрос кхьметтел партийни группа а дIаьаьккхай. Цхьабола коммунисташ-кулгалхой хIамма шек болаш кхоачамбоацарем бIаргагушие тIехбуна. ХьатIакхоачаш хатт Iа. Iава ганалахь болх бава кийчъяьц скважинаш, бакъда, цу гIулакха а дукха сагота нац мехкдаьтта доахкад мастер нов. Хабасхапа. ХIанз вай мела хула тIехьагIа бIаьш тонаш мехкдаьтта дусарга хьа ца доахкхаш.

ЛоархIаме дешаш уттаду къамаьл мел дешаш. Трибуна тIа ва мехкдаьтта дIаухийтарш вола мастер В. Петухов. — Партийни бюрос боахама гIулакхашта тIахьожам лоаттабаь а ца Iеш саха а хоадамболлаш а кхоачадде деза лоархIаме дешаш. Хий чуухийтаргдош объектиш мала белгалйоахарьх вай? Кетт по. Хьан бокъо еппай вайна дехьа электроэнерги йоае, насосаш-и бе йиш йолчех а ах болх мара мича бу.

Балхах дог лазаш хила деза. кхоачамбоацарашца цIаккха а машар хила йиш яц яхаш чулоацам болаш дар мехкдаьтта доахкхача оператора И. Рыбалка даь къамаьл.

Отчетно-хоржама партийни собране иштта къамаьлаш дир коммунисташа Д. Бездробне, Н. Колесниченко, М. Круснике, Т. Васина. иштта кхычар а.

Керда партийни бюро херж коммунисташа, хIаьта собране гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара тIаберзабаь боли социн а гIанийцар.

Т. БОЛАШЕНКО.

Халкъа тIахьожам

ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТIАХЬОЖАМА ЛИСТОК

«ПРОЖЕКТОР» РЕМОНТЕ

Капитальни ремонт е кийчлуча е1ча хана тха химически комбинате арадуьйла доладелар «Прожектор» жха сатирически газет.

Сийрда, бIарг тIеотташ йолча художника А. Болдырева йиллича карикатурой мийсача В. Кошелева дальча йоазоной химикий терхам тIаов. ХIинзле а арахийцай синтетически спирта цехашка еча капитальни ремонтереи реконструкцереи кхоачамбоацараш гучадоахаш, шоай бехиах маькера оборудовании деш хIана а доацаш доаттаеча, монтажи ремонти яра ханаш тIехьайоахача боахама кулгалхошта критика еш йолча «Прожектора» массехк номер.

ТIаахьилга лерттIа вIаштIехьа ца дакйхар бахьан долаш дукхха гоаль ера 7-ча цехе оборудовании, транспортни цеха гIулакхаш вIаштIехьа доацаш моттигаш ниийсъенаар. Оборудоване отдела бехках хиина кхочамбоацараш а гучадоах прача сатира. Дукхахча хана деиз реконструкци яь яла езаш йолча волонийага хьежаш ба цехе, хIаьта из ха йоаккхаш къовсам латт оборудоване отделак транспортни цехан юкъе: колонна гоарах йола бехк вIаши дIатIа-хьатIа бехк цар.

«Трактор текхаеш яхьар колонна в йоацаш, начальство я. Йагда ирва довр»,—гIийгIа кхаьча дуац «Прожектор». Дешаш дъестадеш ханаш йоаглтем бехкаш дIатIа-хьатIа дехилгеи дац эшар, хиланза яргIоаца оборудовании хулийтилга да, аьнна хет «Прожектор» дийшачул тIехьагIа.

№1050 йолча корпуса отстойниках доалла Iург дIакъовла гIертаи боахк карикатура тIа дукха пах.

ЙоаттIача тайпара критика ю тоъзето трансформатор ремонт еш ши кIира а даькха дIаоттаьчул тIехьагIа балха пайдана йоацаш йисарах бехке болча электроцехерча болхлошта.

Хьалхарча аргIан спирта цехашта реконструкци яра балхаш тIа дуьлийтача кхоачамбоацараштa критика ярал сеагIа, «Прожекторо» тIеххьарча номер тIа дуиц газето иддаьчох фу хиннад а.

Н. ОЗИЕВ.

Дика вIаштIехьбаьнкхаб шиъ болх «Красный молот» яхача завода хьалхен тIахьожама ковкъостала йолча посте. Балха шиъе дола кхьоалагIча цеха партийно-паччахкхоачамбоацараш дIадоахаш, производствана пайда лургбола резерваш гучайоахаш,-дисциплина лезара йолча махана хъовсам лоаттабеш ба поста председатель Р. Долженков, членаш В. Казаков, А. Дубасов, А. Фулиди.

Сурта тIо: Р. Долженков, В. Казаков, А. Дубасов, А. Фулиди.

И. Плиева сурт.

КПСС ОБКОМЕИ РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ГОРОДА КЪАХЬЕГАМХОШТА— ДУКХАГIА ШУРА

Грозне баха къахьегамхой шурийла бишва Iалашбар духьа КПСС обкома бироси республика Министрий Советон 1963 шера апрель бетта «Грозне города пригородни зонерча колхозашиеи совхозашиеи шура алсамьяьккхарах» яха сецам тIайира. Грозненски, Урус-Мартана, Шаьла управленой боахамашка леацнача хана шура алсамьяьккха, детта доахан дебаде лаьрхIадар.

КПСС обкомеи республика Министрий Советеи партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитете Грозненски производственни управлене техкад из гIулакх. Цо хьалъекхар КПСС обкомаш республика Министрий Советон кийчъяь хиина мероприятеш кхоачашъелга производственни управлене, колкозий, совхозий кулгалхошта Iалаш ца даьлга. 1964 шера 1-ча января управленей боахамашка 8790 етт хила безар, хIаьта белаш бар — 7169 мара бацар. Доахангара дукхагIа шура яккхара а из лорадра а де дезараш дац дац. Уж кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш управлене колхозашиеи совхозашиеи шура йохкара 1963 шера план 61 процент мара кхоачашъяьцар.

Укх шера хьалхарча ах шера план 92 процент кхоачашъяьй. Шура яккхара къаьстта тIехьаюсаш я «Горячеисточненский», № 2 йола баьца дварий-шурий, Грозненски шурий совхозаш. Хьалхарча ах шера паччахьалкхена дIа ца луш йитай цар 800 тонн шура.

Пригородни зоне шура кийчъяр во вIаштIехьдаккхара бахьан да дукхагIа долча боахамашка керттерча даькъа—шурийна хьайбаш леладара бокъоина специализаци яь ца яккхар. Хьалха сайна Iулашка вIезига да доахан. Нагахьа сайна 100 гектар лаьтта лаьрхIача 1963 шера 7 етт хиинабале, 1964 шера хIанзарчоа 8 мара бац, хIаьта 1 мая цIерахча колхозе — 4 етт ба, «Новый быт» яхача колхозе — 5.

Грозненски управлене боахамашка геттара лоха я шурий хьайбай продуктивность. Цул керттера бахьан да тешпаме доакъара база Iалашъяра хIанзалца хьа лерттIа терко ца яр. Шортта доакъар даккхара йола керттера культура — хьажкIаш дIаера терко яц. Хий ца деххача лаьтта дIалов уж, парна доагIаш дола гIулакх дац. Цунга хьежжа хьувкъ хьажкIаш а. Гектара тIара 120 центнер силосни масса йоаккх, хIаьта хий деккача лаьттан гектара тIара—200—300 центнер. Пудухьа укх шера воча хьан тIа да управлене доакъар Iалашдеига. 1-ча сентябре кхаччалца 19 процент мара кхоачашъяьяц силос кийчъяра илан, хIаьта гIожа доакъар Iалашдара илан — 40 процент.

Доакъар Iалашдара йола управленерча боахамий толамагIа йола опыт дIайоаржаяи. Хьайбаш доакъарца Iалашдара дикка болх баьб № 1 йолча шурий совхозо. ВIаштIехь а яькха юкъейихьай баьцарча конвейера схема, дIайийнай дикагIа хьувкъаш йола культураш. Доахан дикача доакъаращца Iалаш а дав укх шера хьалхарча ах шера совхозо яьккхай 14780 центнер шура, е иланал 2710 центнер дукхагIа. Паччахьалкхенга иланал сеагIа ехкай 200 центнер шура. Цун лоалахарча кхыча совхозашка сайна хала дар укхаза а хьайбаш Iангара дахь. Дерригa а совхоза кулгалхошa, партийни организаце доакъар ханнахьа а кхоачамхилал а кийчдеига вIаштIехьдаккхар да.

Цхьабакъда, цу совхоза опыт дIайоаржаяьяц, цунах пайда ийцабац кхыча боахамашка.

Деттача доахан продуктивность лоха хилар бахьан да иштта племенной зоотехническии болх во вIаштIехьбаккхар. толамагIча фух дола доахан деба ца дар.

Геттара а во леладу шурий хьовлал лакхъяра балхаш. Искусственни осеменене станцерча джерсейски фух йолча бутIаех вIалха а пайда эцал шурий хьовнал лакхъяра. Уж кхоачамбоацараш хилар бахьанце Грозненски управлене боахамашка шурий хьоанал 3,5 процент мара яц, е баьзеничул 0,2 процент лохагIа. Цу гIулакхе паччахьалкхенна шура дIалуча хана декхха зе ду колхозаштеи совхозаштеи. Масала, укх хьалхарча ах шера дIасинача шурех 3160 центнер дIалаьрхIаяц, нох хул — 4.7 процент, хIаьта «Горячеисточненский» совхоза — 9 процент дIалаьрхIаяц № 1 йолча совхоза — 7,3 процент.

Хьалха сайна управленерча боахамашка дукха доахан Iахар дус. 1963 шера бIаь Iатта тIехьа 74 Iасилг кхедаьд, хIаьта «Горячеисточненский» совхозе — 63, 1 Мая цIерахча колхозе—65. Доахан Iахар дус искусственни осеменени елга во вIаштIехьдаьккхандаь, хьайбашта гIулакх во декдаь.

Эсала леладу хьайбай фермашка халача балхашта механизаци елга. 100 эзар сом ахча дIа а лахийта хьаьлча доахан деттача ворхI залах болх беш пи установка мара яц.

Хьайбай продуктивность лоха хилар бахьанце, халача балхашта шера механизаци ца яр бахьанце хьайбай продукцега дIадодар планах доагIачал дукха а дукхагIа да. БIарччача управлене укх хьалхарча ах шера цхьа центнер шура йоаккхаш дIадахийтад 1,8 сага-ди, планах 1,4 мара хила ца доагIача. Цхьа центнер шурийга дIадахад 16 сом 78 кепиги планах 12 сом 50 кепиги хила дезача. Продукци единица яккарга дукха доакъар дIадахийтад.

Баьча тоххамо хьатьеккхар, юртбоахама продукташ яхарен кийчъярек Министерства, «Сельхозтехника» республикански объединене, шура кийчъяран из чакхъаккхаран йолча управлене КПСС обкома бироп республика Министрий Советен сецам дезараш де дезараш ца хьалга, цу даьнье ашаш дола новкъостал даьлал Грозненски производственни управлене колхозаштеи совхозаштеи.

Проверка итогашка а хьежа КПСС Обкомеи республика Министрий Советеи партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитета КПСС обкома бюро, республика Министрий Совета 1963 шера 24 апреле тIайийна сецам кхоачашбара даькъе долаш дола цIенхаштара кхоачамбоацараш дIадаха декхарийла ваьв производственни управлене начальник нов. Илюхин, совхозий директораш, колхозий председателаш. Кхоачашъе еза КПСС Обкома бироси республика Министрий Советон вIаштIехьаьньха детта доахан дебадара, цар продуктивность лакхъяра, эггара хьалха хий деккача лаьттаех бизза пайда а эцаш тешаме доакъара база Iалашъяра тIеэрзаь йола мероприятеш. ДIадаха деза племенной зоотехнический болх нийса ца лелабеш доза цIенхаштара кхоачамбоацараш, тоадэ доза фермашка болх беш болча наха алопи телилга, хьайбай боахаме шерра механизаци е еза.

КПСС обкома бюрон Министрий Советон сецам бизза кхоачашбара эшараш де тIадилла юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен Министерствоа (ноп. Слюсарева). Хьаьста тарке е еза боахамаш доакъарца Iалашдара, цар продуктивность лакхъяра, Грозненски шурийн № 1 йолен совхозаш хица Iалашъяра, фермашка долха каьгьаш тоадара.

«Сельхозтехника» объединене колхозаштеи совхозашиеи практически новкъостал де деза халача балхашта механизаци еча а фермашна йолча техникаех пайда эцача а, хIаьта шура кийчъяран из чакхъаккхара йолча управлене хьайбай фермашкара кольцевой хьисане шура хьамбергIола гIулакх вIаштIехьдаккха доза.

Шурий зонерча боахамашка хIанз долаш дола хьал тоадара эшар ца дойи шийна вогийтаргIдоацилга а бехктокхаме озарголга а дIахайтад партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитета производственни управлене начальника тов. Илюхина.

Грозненски производственни управлене партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитета (нов. Коробейник), колхозийи совхозийи новкъостала йолча группашта тIадиллад КПСС обкома бюрон республика Министрий Советен сецам мишта кхоачашбу хьежаш тIахьожам лоаттабе.

Грозне авторемонтни завода бригадашта юкъе къаьстта белгалъяьнна я коммунист Зубайраев Руслан корта вола коммунистически къахьегама бригада коллектив. Кхыча бригадашта а шийгара хьокхам бала вIаштIехьдоалача коллектива цахаддаи къовсам доаттабу балха овсарле кха а лакхьяран брак ца хилийтарах. Бригадир Зубайраев заводе партийни контроля тIахьожама новкъостала хержача группа председатель вола шаллагIа шу да. Дикка хIанин лайзад цунна цу юкъа.

Бухгалтера Козловиевс склада заведующеца Горбачевица барта а йолаш ихи бIаь сома маьха авторемонтни материал еккаяр хьайяргIа. Массанел хьалхегIа цу гIулаккха саккхира партконтроле председателя Зубайраев Руслана. Цунаш къайле хилайзар. Халкъа судо условно шиннa шу кха телар бехке барашта. Иштта хий а детташ болхлошка шура ехка буфетчица Горбатенко а ший ханаккха бехктокхаме воар.

Къокача специалистащца кастъкаста беседаш ю Руслана. ЦигIаьа моллагIчунгара балха тIа ледарло яьнча мукха кьехар ду.

Д. АМАРОВ.

И. Плиева сурт.

МАЛАВ БЕХКЕ?

Шолара свенла дика кьуванъанъй Шаьла производственни управлене «Дружба» совхоза цхьоалагIча отделене къахьегамхоца. Свенла чуээбра СКСМ-3 яха нерда комбайн айтанр совхоза. Лардаш дIа а йоаккхш ше цIенду ца оалаш, хIаьта уж цул тIехьагIа заводе дIадаьв мара а езац. Баьцде, иштта башха - дикача комбайна бола лертIа боалаш бац.

— Ихой тIа хьонаргда вой цун балхага, — аьнна из Iома а це еш, регулировани е ца еш комбайн ца йоаэча механизатораща аIоалар совхоза керттерча механера нов. Ильина.

Цу тамашийна машнага хьажа ухар гIадбоха них. Мо дика норвъост яр из свенла лалоарашта! Оалаш лордех цIондаран сеагIа, цIеньть аьнна свенла ше машина тIа йоттар комбайно.

Бакъда, дукха дожхал де дешцлар цар. Комбайно «хьа ца кхташ» тодар мерза оалаш, нийсса ахаш вIалла хьо ца доакош лаьтта дутар, хьадиькараш а цIендоцар. Цул тIехьагIа комбайра балхага хьажа волаиллар нов. Ильин а кхьбарош а. Цоа хIанз хилонар, баьцде, комбайно доаддаьха 13—15 гектарига кхаьчар. Свенла кхой тIа кхы комбайн тоав а ца мага дIайкха центральни усадьба хьаьва Ильин.

БIоргагушна йовоттатт дика хьувкъоь свенла. Дукхача хана тохламбаь а совхозо яйти комбайн.

ХIанз хьалхарча отделене управляюще нов. Джамильченко боих а цу бейташ дIаэтта кийтай башха-дика комбайн, хIаьа эвнча свенла лалоарашта лац шоаш хала хьийга хьа эльо доадайта.

Докхиа зе дьаьд эхьоиш, баьцда, из кхамоттаттадa дига волаш дег ноц. Кхьмоттон комбайн шийна дагадоахаш ихой тIа араяьннна нов. Ильин а.

Уйна е оза цхьаьккане а. Укх гаргарча дешошка бокьонца вIаштIехьбоиккха боаз кердача комбайно боих. Отделене механизатораща новкъостал де деза «Сельхозтехника» Шаьла райони специалисташа.

М. АЛАНОВ.

11 шу да Козлоева Валентина Васильевнас Грознерча трикотажни производственни объединене болх бу. Цу хана чухь дукха тайп-тайпара балхаш де дийзад цун. Дика болхло а новкъост а хиларах тарра 1962 шера партийни госконтроля новкъостала йолча группа председатель хержай Валентина Васильевна. 21 сагах латташ йолча цу группана лерттIа доал а деш хьинаре къахьег Козловас производстве. ХIаьта балха дисциплина телхаерашци дера къовсам а доаттабу.

Цкъа, Буровкина бригаде йолча кхьоалагIча бригада коллектива тийга кхалнахьа кочмаш города Саратоверa дIа ца а эцаш юхаера лаборантнас Слюсаренас. Бахьан дар заказ лерттIа кхоачаш ца дар. Цу гIулакха бехке баращка ла а дийгIа. Iалаьмате чехка балхацара кхоачамбоацараш дIадоахилга тIахилар партийни контроля новкъостала йолча группа членашта. ХIанз качество дика а йолаш, кхы шоашкара гIалат ца далийта деш а дена болх беш ба Буровкина бригадахоаре къахьегамхой. Иштта керттерча фабрика воарча столове буфетчицас Петровас болхлошкара совнагIа маьхаш а доахаш цаьрка кхьаьаце тийша балхаш леладаьга хайча а чехка сарнагIъаьлар Валентина. Иштта гучадаьлар бедал чуйолача складе хаина заведующела болх беш хиннача Утаева кхьайлагIа дIа а ухийташ 55 метр эш кийшалга. Цунна а доаттIаш дола телазар дир. Цу зишей боагIа мах хьа а тоехийташ балхара дIаваьккхар Утаев.

Нагахьа сийна производства дисциплина телхаеш, лерттIа дола ца деш, эрдеца продукци во йолаш моттигаш хилча цу сахьате ший группа членашца дега а ялo, де доагтIар ду Валентинас. Из мостер йолча закрфии пеховаьмма тIехххоачашъе балха нормаш. Масал тоьт балха тIа.

Партийни контроля новкъостала йолча Козловай группана дикагIа бола членаш ба Цымбалова Раиса, Тарасина Раиса, Батаев Абу, Евлоева Марем, кхыбараш.

СУРТА ТIА: Козлова Валентина.

А. ДОДОВ.

И. Плиева сурт.

ГIИШЛОНХОЙ ЭКЗАМЕН

ШИ шу хьалха Америка ЦIаьнагIахийттача Штатана минеральни удобренеш арахецилга 3,2 миллион тонн дегIадоаладьча хана Малхбузехьарча пхьабола экономисташа исторечухь юрта боахама химизаци еча цIакха ца хиина тамашийна хIана лаьрхIар нукх. Дунен тIа цхьаннахьа а тукаш арахецара цу тайпара толамаш даьхадацаь, химически индустре из даьха промышленни мехашка динамично дегIаухаш хиннадале а.

Цу «тамашийнача фактица» кийсйча ма йоаха я-их юртбоахама эша химикаташ арахецара йола советски план. Укх шере а—КПСС ЦК декабрьски Пленум хинначул тIехьарча шера болх бе йоалийта ворхI шера 5,6 миллион тонн удобренеш арахецаргйола мошносташ. Италин сайна йолча индустриальни меха йолаш йолча ерригача мошностел 1,5-аза дукхагIа хул из, хIаьта ихи шу хьалха вай кхиначул а дукха кIезигагIа яь.

Укх шера эксплуатаце хIачуаургйоача кердача цехашиеи предприятешиеи шера арахеца мерхIа тукий стандарташ:

азетни—5360 эзар тонн;

фосфатни—2275 эзар тонн;

фосфоритни хьоар—825 эзар тонн;

калийни—1150 эзар тонн.

Уж планаш йоккхий хилара дIадех балхаш тIагIертта а сиха а дар: укх ихьан шера семилетка хьалхарча ихе шера хаьча ихе заькъах дить доакъа ле деза. Иштта сихде деза химически промышленносте капитальни гIишлош хьалъелта а.

Из деррига дика кхета ч деш Пермски, Кемеровски, Волгоградски, Луганески областий къахьегамхоша яхь йоаржаьй гIишлош хьалъяра, производственни мошносташ караерзаяра ханаш новкъяра, планал сеагIа химически продукци арахецаргатIехьа. Партий Центральни Комитетон. СССР Министрий Советон. ВЦСПС-ен могадаь ца гIулакх шерра хьалхьаьаз беррига вай меха.

Юртбоахама химизаци ера йола мерда мошносташ хьалъеча бакъоица йолча большевистски, творчески балха масал гойт Кемеровашa. Кемеровски химически комбинате планата диллача ер нцу чакхдоаллаш болх бе йоалийта езаш йола азотни удобрениш арахецаш йола комплексаш июль бетта йистеяьйай.

Оттаьча хана карбамид арахецаш йола йоккхий производствaш эксплуатаце дIаеннай Чирчикски электрохимически Салаватски химически комбинаташка. Обесторенни фосфаташ арахеца йолаеннаь Сумски суперфосфатни завод. Казахстане «Каштау» яхача горнохимически комбинате минеральни удобренеш еча заводашта бедал кийчъеш йола йоккхий комплексаш «химе маьхх» оалаш доза серни кислота арахеца мошностаи болх беш я.

Химически предприятеш хьалъеча тIагIертта а хьинаре а къахьегаш я Московски, Ленинградски, Тульски областий партийни организацеш. ГIишлой чоагIа йоакхо ю Украина, Белоруссе. Узбекистана, кхыча союзни республикай а партийни организацеш.

Из хьагойт гIулакхаша. Масала, Невски химически комбинат (Ленинград) планах йиьлагIча квартале хьалъиьнкха езаш яр шера массехк эзар тонн суперфосфат арахецаргйола керда цехаш. Партийни организаце новкъостала ленинградски гIишлонхоша шоашта могар ду уж мошносташ ханал хьалха—октябрь бетта йистеяха гIертаи. График а оттаь кхаь сменах болх белга вIаштIехьдаьккхаи цар. Цо торе хилийтар гIишлоймонтажни балхашта ворхI бетта план 129 процент кхоачашъе.

Куйбышевски химически заводо (г. Тольятти) 166 процент кхоачашъяьй шоаьха суперфосфат арахецаргдола производства хьалъяра йола ворхI бетта план; Красноуральски цIаьта медеплавильни заводо 142 процент кхоачашъяьй фосфатни удобренеш арахецаргйола мошносташ хьалъяра ворхI бетта план.

ГIишлош хьалъяра план дикка тIехкхоачашъяьй Сумски суперфосфатни заводо. Новомосковски химически комбинато. Подмосковни горнохимически комбинато. Хибинашкарча «Апатит» яхача комбинато, дукхача кхычахьа и. хIаьта план иштта тIехкхоачашъяьй серни кислота доаккхача производствай цехаш хьалъеча а.

ИЗ ИШТТА дале а гIишлоймонтажни балхаш, капитальни вложенеш пайда эцилга во ца лела а, еррига пусковой объекташ хьайийнача керда мошносташ эксплуатаце дIачуяхара укх шера ворхI бетта программа 77,9 процент мара кхоачашъяьяц. Кхоачашъяьяц серни кислота, синтетически аммиак арахецаш йола мошносташ эксплуатаце дIачуяхара план а, хIаьта уж ца хилча азотни, фосфатни удобренеш арахецилга дегIаккхуьйла йиш яц.

Новкъа дале а пхьайолча пусковой гIишлошка во вIаштIехьбаьккхаб болх. Хьаьдарга вай, масала, Новомосковски алюминиеви завод (Азербайджан). ЙоалагIча квартале йистеяьнна хила езаш яр уккха калийни удобрени серни кислотан арахеца цехаш. Уж цехаш хIанз хьалъяьнна, хIаьта цу объекташка гIишлой-монтажни балхаш дара ворхI бетта план а кхоачашъяьяц.

ВорхI бетта планаш кхоачашъяьяц Джамбульски суперфосфатни заводо, Саратовски Новомосковски химически комбинаташка, Грозненски азотнотуковни заводо, Лисичански комбинато, иштта кхычахьа а хьалъеш латтача пусковой объекташка а

Пусковой объекташка дукхагIча даькъе гIишлонхой болх юхабетт машинаш еча заводаша шоай ханнахьа а комплектни йолаш а оборудовани ца лоаттарах. Хетаргахьа, практически цхьаккха пусковой гIишло яц оборудовани йизза Iалашъяь. ХIаьта машинаш ераш хьалхарча ах шера ерригa оборудовани дIалхьийта безаш бар.

Цаьрах цIенагIа бехке яц хIана а тIехьа чертежаш хиннахьа йисте ца доахаш а уж деккхий гIалаташ долаш уттадеш а йола Iилма-тохкама институташ, проектни институташ. Цу кхоачамбоацарашa чIоагIа юхаберт гIишлонхой болх. Цхьаддадола кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш хьаьстта воча хьале да минеральни удобренеш арахецаргйола йоккха, йиь предприяти хьалъелга.

* * *

ПАРТИ Центральни Комитета декабрьски Пленума решенеш вахаре кхоачаьгьяра экзамен дIалуш ба йоккхача химе гIишлонхой. Из экзамен Iалаьмате хала я, пудухьа, парте ма хьеххара, гIишлонхошта дерригача халкъо новкъостал ле деза. ГIишлонхошта эшачунна дукхагIа терко е еза машинаш ераша, Iилма-тохкамеи проектни институташа.

«Йоккхача химе заказашта — шерра некъ!» яха девиз хIанз геттара а дика кхоачашъе еза цар хIана аьнча, дукхагIа йола мошносташ укх шера тIехххьарча бетта чакха болх бе йоалийта езаш я. Пудухьа хIанзара ха гIишлонхошта эггара бехктокхамегIа я.!

Халкъа боахама химизаци яра йола тамашийна йоккха план вай кхоачаш мишта ю хьежаш да деррига дуне. КПСС ЦК декабрьски Пленум хинначул тIехьагIа «Дейли мейл» яхача английски газето яздора: «Нагахьа сайна из план кхоачашъяьй. XX-ча бIаьшера исторе чухь йоккха тамаш хургьа пох... Россеяа хиина а ца Iеш, дерригача дунен а йоккха событи хургьа яь. хIана аьнча цо кхы а чIоагIъергьа машаре. дикагIча вахара тIехьа наьха уйлаш».

ЧIоагIа нийса аьннад яз. Йоккха хурш хьакхоллаш советски наха дер бокъонца дерригача хувения исторически лоархIам болаш ба!

И. АРТЕМОВ,

ТАСС-а обозреватель.

ДОГ ЦА ЛАЗАШ ДАЬР...

ЦХЬА бутт сеагIа ха мара яц Старопромысловски районе №92 йола берий беш болх бе дIайоллена. Из беш хьалъяларга хьежаш дукха сатийсаболхлоша. Укх шера 31-ча июле кхоачашхилар царна дагадаьлар. ЦхьабакъдА, дукха дIаьхдалазар гIадбахар.

Берий беш йолча помещене дIачуваьлча хьагу сурт во да хIанз. Из мича хана болх бе йолленнай ца хоача сага хетадургда дуккхача шераша ремонт а ца еш из берий беш болх беш я аьнна. Цига дIаоттаь хиннача умывальникех нагахьа яр мара болх беш яц, хий кьаухача хIана пенах дIатеха мел ола ремонташ Iолийтай. Малаш ба цу гIулакха бехке барам? Вокх цIена ба «Грозпромстрой» треста специализированни гIишлон-монтажни управлене болхлой ба. Къаьстта бехке ва из болх бейташ хиина специализированни СМУ прораб нов. Зайцев. из хьанийна паччахьалкхен комисси, сихха опрнагIа а бешина уж кхоачамбоацараш дIа ца доаке берий беша чIоагIа новкъарле ергьа.

Мишта баьб болх «Грозпромстрой» трести СМУ-8 гIишлонхоша? Да вIалургболаш ва пар даьр а 150 бера ихе группана кийчъяь ихи помещени я. Цавос хIаранех йоахк цIагIа бIовхалтелаш йола батареяш. Берий волга ца дейта батареяшта юхе оттаь хиина рамш. дикка чIоагIа а яь дIа ца оттанрах, IолегIаш я.

Укх деношка Iовжача рамо без лозаде минот яха яц. Нагахьа кора рама яь айкха хьатIакъолалуш. ДIайохкалуш яц парна йоахка аьшка чIовгаш. Бийсана е дийнахьа мух баьлча ше боагIача бесса мух чухьекх. Цу бешарча ихе шIенах шин цIагIа наг-нагахьа мара хьадагIан цIайха хий, хIаьта вокх-кхаь цIагIа из болх бе йоллелча деза хиннаш хIайха хий. Беша коа дIачуволачара наIараш чIоагI ца ерача тIаналенька Iолийтай. Уж сайна дола кхоачамбоацараш кхы дукха а да цига.

Гуйре хьатIакхаьчай. Iа тIаIа а дукха ха яц. Уж кхоачамбоацараш сихха дIа ца доаке берашта шелалех лазар хилар кхераш ба.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«СЕРДАЛО»

3-гIа оагI., 19 сентябрь, 1964 шу.

ЙИСАР КІЕЗИГА ХА Я

Комсомольски ударни гІишло—Карабулакски газобензинни завод болх бе йолаллийта дукха ха йисаза «Южгазпроводстрой» треста СМУ-9 гІишлонхошта. КхоалгІа квартал чакхйоаллаш хьалхъ яла езаш я завод. ХІанз укх цахьте духхьала комбинированни установкагара дІаийккхачъ ерригача объекташка монтажни балхаш йисте доалаш латт. ХІьта хьалхъ йисте а яьнна комиссе дІаэца йолаяьй стабилизацеи хина хлорированни ара йола установка, хлора склад, компрессорни, насосни дитидраци, кхыяраш. Бакъда, уж хьаэца комиссе йолаеннача хьалхарча денойке а доккхий кхоачамбоацараш, проекта чІоагІа тІера бахнна уж хьалъяр гучадаьннад. Масала, стабилизацеи хина хлорировани ареи установка регулирование 6 клапана монтаж хьиц, винипластови турбаш вІалла а тІеехдаяц хлоратораштен бакамтек, электромонтажни балхаш дакъ дамннадац. Боккхача лоархІамера кхоачамбоацараш дар кхыча объекташка а.

Уж деррига гучадаьха кхоачамбоацараш август бутт чакхбоаллаш дІадаха дезаш дар. ТІаккха комиссе гучадаьха, дакза дита хІамаш дІадахар тохкаш цхьан вІашагІ а хлийтта рейд йир общественни контролерашеи «КП» отрядеи.

Правительства завод болх бе йолаллийтара отташ ха тІахкачалехьа гІишлон-монтажни балхаш дакъ ярий-хьогІ СМУ-9, кхийола субподрядни организацеш аьнна хеталуш бола кхерам хьалхашка тувс тха рейдо гучадаьхараша. Из хьахьекхаш да эксплуатаце дІаэца аьнна кийтъьча 14 объекте кхоачашдаза дита балхаш рейдо тохкача хана 50 процент мара дакъ дакьа ца хилар.

Цу гІулакхашта чІоагІа бехке я генподрядчик йолча «Южгазпроводстрой» треста СМУ-9, подрядни йола «Южмонтажавтоматика», «Кавалектромонтажем» организацеш. Масала, шоаш комиссега дІаэца аьнна оттаьча 10 объектера электромоторани болх бе доладалийтара, электродвигателаштен кхыча оборудованенеи заземлени ара балхаш рейдо тохкам беча денношка дакъ бакьнабацар «Кавалектромонтажа» болхлой. Цул совгІа дакъ даьнача электромонтажни балхашта йола акташ болхлой комиссега хьа а ениаяц, из бахьан долаш уж балхаш хьа ца эцаш а латт.

Шоай кхоачамбоацараш кхы а везалагІа дІадоах «Южмонтажавтоматика» специалисташа. Ерригача объекташка хІана дац аьнна да цар дакза дита балхаш.

Геттара эсала ду «Южгазпроводстрой» треста СМУ-9 болхлошк гІишлон-монтажни балхаш. Завод йистекккхара шоай дел гІишлонмонтажни балхаш де деза, цу гІулакха болхлой дукхагІа хила безалга, гІишлонхой дешар вІаштІехьдаккха везалга дика ма хоарий СМУ-9 кулгалхошта. Ховише а даьдаи уж гІулакхаш. Цудухьа хІанз гІишло еча чІоагІо эшаш ба электросварщикаш, слесараш.

ЧІоагІа уйла яйташ я уж фактащ. ХІанз сихагІа йистейоаккхаш я комбинировании установка. Из хьалхъ ялларца оала боацаш йоага пишкаш 1,5 бетта йокъаллийта еза, уж йокъаенна йоаллаше а болх бе йолаллийта езаш я завод. Ха кІезига йисай, де деза балхаш дукха да. Цудухьа генподрядчика а подрядни организацие а лоархІамера декхар да юхейисача хана коллективний беррига низ тІа а бахийта химически промышленноста чІоагІа эша продукци арахеца йолаергйола из предприяти болх бе йолаллийтар.

А. ПЕНЬКОВ,
«КП» зональни штаба начальника заместитель.

Москвас безамо тІаэц кагирхойн студентийн барт-цхьоагІон Дерригдукхен форумс боагІа хьаьний. Цар ка юкъе ба ерригача континенташа баьхкийтараш.

Сурта тІа: советски студент Павловский Иваих (аьттехьара кхоалагІвар) Конора делегаташ безаме кьамаьл деш ба.

Д. Шолоновича сурт. (АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КХЕРАМЕ УЙЛАШ

ДЕЛИ, 17 сентябрь. (ТАСС). «Китая коммунистически парте председатела Мао Цзэ-дуна Японски социалистически лидерашца аьча беседах бола хоам чІоагІа новкъа а долаш бийшар Инде Коммунистически парте Центральни Исполнительни Комитета», йоах КПИ ЦИК пленума резолюце тІа.

Мао Цзэ-дуна кхерамерча уйлашта беррига индийний уйла тІаерзаю КПИ ЦИК. Вахара моттигаш» шоръяиза яргьяц яхаш ший преступни агрессе нийса лархІа гІийрта Гитлер санна, белганду резолюце тІа, Маос а вхь ца хеташ хьаллоац японски реакционераша дагакхоабараш. Курильски гІайренаш Японе «юхаехалга» Маос хьалланар — шоай тІемеи агрессеи планашта йолча бахна Курильски гІайренех пайда эца гІертача американски империалисташта бокъонца новкъостал даран нийсса хилар, — белганду резолюце тІа.

Аз дукха районаш Китай доакъош лархІа гІертача китайски экспансионерий уйлаш харцахьа лоархІа резолюце тІа.

«СССР-ца доазув долаш долча социалистически мехкашта юкъе Советски Союза духьалара уйлаш йоаржаей цІур боллеи гІертача Мао харцахьара гІулакхаш хІара цІена догдолча коммуниста гоама хила дезалга» яхаьд резолюце тІа.

Деррига дуней коммунистанца цхьана Мао Цзэ-дуна шовинистически экспансионистски хетараш, дувцараш харц ду КПИ Центральни Исполнительни Комитете, — йоах резолюци чакхйоаллаш.

Забастовкаш еш я Итали

РИМ. Ерригача Итале чІоагІа забастовкаш а еш къоисам лоаттабу шоай вахара бокъонаш капитала низа кІалхарьяха гІерташ болча къахьегархоша.

Забастовка кхайкаьй хьу чакхйоахача промышленноста предприятешкарча бІаьи езараш болча болхлоша, забастовка еш ва тІо кийчбу 80.000 болхло.

Хьайний мальненски юрташ а. Мехка къилбаседехьарча Феррара яхача провинце а Бари яхача районеи цун гаьнарча къулбехьенеи а низ болаш забастовкаш ьй батрахаша. Шоай бокъонаш хьаллеаваш забастовка ьй Саракуза (Сицилия) яхача провинцорча 25 эзар батрако.

Лаьтанца къахьегарой керттера лоазуг да лаьтта помещикий доалахьа хилар дІадоалихаиген лаьтта цу тІа болх бечарна хІадекъилгеи.

ГОЛДУОТЕРА «ДОВ ДАЬД»

НЬЮ-ЙОРК, 16 сентябрь. (ТАСС). Ший хоржамашта хьалхарча деношка мехка Малхбузехьарча штаташка го боеиккаш город Сент-Питерсберге (Флорид штат) венача сенатора Голдуотера къаьстта йоакхо йора селхан полицей детективаша. Харжамашта хьалхашка къамаьл деча хана президентала харжа республикански парте кандидаталла оттенаьча култахна кхуваса йоле граната тока вІашагІдолаш да аьнна полице телефонаца хоам бир малов ца ловча цхьан сего. Голдуотера къамаьл деш хоина ерриа здани, майда чІоагІа техкар, пІеной тховнаш тІа а баьнна дІаэттар полицейскеш, граната тоха кийчлураш хила мег аьнна хеташ йолча площада моттигашка тулбелар детективаш. Президентала харжа оттаваь республикански кандидат чуваьгІача машинн коробка бе йоалла кхе-лета сІг гарга ма гІертта а цу сахьате лаца а лаьца цук хулгех гІабаш техар. ЧІоагІа кхераш коробка хьайийлача цу чу конфеташ хилар.

ООН ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРА ХОАМ

НЬЮ-ЙОРК, 16 сентябрь (ТАСС). ООН-а Генеральни секретара У Тана ООН-а Кипре яьча операце хьакъехьарча ший доклада совгІа хоам бу. Кипра Республика президента Макариоса 15 сентябре хоам баьб шийга, ерриа экономически духьаленаш дІаккей туркашта - киприоташта хьашт йола продовольствеи яхьийта мукъа билеи решени яьй кипрски правительства, нагахьа санна из продовольствеи кхухьийтилга нийсача накъенна лелаш а Кипра правительства еннача разрешенега хьежжа а хуле, аьнна, яхаш.

Ерригача гІайрен тІара гера вара а долаш латта посташ дІаяха аьнна распоряжени яла кийча я Кипра правительство, нагахьа санна турецки кулгалхоша а цу тайпара распоряжени лойя. Шоай кулгалхоша ца бутеш шоай цІеношкара дІаяхан шоай моттигашка юха тІаяха безам болаши болча туркашта-киприоташта финансови новкъостал де я уж лоргйола гІулакх нийсле а цу тайппара кийча я кипрски правительство.

Президента Макариосе аьлар, массаполна а амнисти яла кийча я ший правительство, хІаьта цитта аьлар цо, гІайре машара навкъа тІа яккхара тІалерзадьча практически кхерайзлеи гІулакхех йола ООН-а моллагІа а предложени тІаэца а кийча и из, нагахьа санна цу тайпара гІулакхаш проблема политически къоастарца хІама довгІаш ца хуле.

Кипра правительстван ООН-еи чакхдаьха гІулакхаш бахьан долаш, прицесаш духьал Коккине Іойоассве дега йоаш юххьанца хина ший уйле йита а йита, прицесаш тІайола кема Фамагусту далийта раьза хилар Турли.

Кипрски дош юха а дувца йолалургйолча Кхерамален Советага ше яьча доклада тІа У Тана могаю президента Макариоса предложени, Кипра правительстваца цхьон барта а долаш ООН-а герзашца низашка керда дов ца гІаттийтара а законости порядок юхаметтаоттаярен гІайрен тІара вахар ший боаррамагІа дІадоладалийтарен дакъера ший мандат эффективно кхоачашъе йиш хулийташ бола, хІанз латта кхокам кІаьдбаргахьа баькха лоархІамера гІа из хиларах тарра.

Дешархой бригаде

Урус-Мартановски № 1 йолча школе дешархой производственни бригада вІашагІъелла масеска шу да. ХІанз бригаде 96 дешархо ва. ХІара шерра-шера дешархоша шоай низаца хьалхкёо шекара свекла, хьажкІаш, кхийола культураш.

Укх шера лаккхара хьувкъам болаш кІан горохи хьалхкейир производственни бригадо. Шоашна гІулакх деш хиннача 30 гектарах хІараце тІара цар чуийцар 30 центнер «безостая-1» яха кІа. 30 гектар горох а яр дешархоша Іунал деш. ХІара гектара тІара царна яьлар 20 центнер горох.

Цул совгІа дешархой бригадо укх шера хьалкхеьй 22 гектар хьажкІаш 8 гектар шекара свеклаш. Хан-ханнахьа оасар а даш, лерттІа гІулакх деш хьалкхеньча цу культураша тахан бІарг хьост къонача ялаташ кхедархой.

Урус-Мартановски производственни управленерча толашагІа болча хьажкІаш лелаерхошца а свеклаш кхеерашца а яхьо баьннача бригадерча дешархоша дош деннад укх шера шоай участка хІара гектара тІара 45 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаш, 300 центнер шекара свеклаш чуэца.

ХьажкІаш кхачашйоагІа. Укх деношка свекла чуэца болалургба дешархой.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб бригадера дешархой 8-ча «А» классера Варсукаев Лема, 9-ча «Б» классера Садулаева ТІаус, Гучигова.

— Дика дешарца а, дика болх барца а совгІаташ дергдв оаха Октябра ЦІейна. — йоах шоай къонача низах бІубенна болча школа производственни бригадерча дешархоша.

Р. МАЛЬСАГОВ.

Іомаде кердадар

ХОВШ мадарра «Знание» яха общество декхарийла я бахача наха юкъе политически Іалманни знанеш йоаржае а цахаддаш дикагІача опыта карагІдаьннараш наха дІадовзийта а.

Мишта вІаштІехьдаьккхад из лоархІамера гІулакх Назрановски промышленни зонерча «Знание» яхача общества юххьанцарча организацешка.

Промышленни зоне иттаеел совгІа йоккха а юкъера а предприятий гІишлой организаци я, воркІ юххьанцара организаци вІашагІъелла царна юкъе «Знание» яхача общества. Йоккха терко ю цар шоай хІара денна бе безача балха, Іалманеи дикагІача опытаи карагІдаьннарашдукхача наха дІадовзийтара. Денгара да массаза доал дукхагІа хул еше лекцеш, лакхлу цар дикал. Нагахьа санна дІадахача шера 185 лекци мара йийна еце, укх шера хьалхарча ворхІ бетта 176 лекци йийнай.

Лекцеш еначул совгІа «Знание» яхача общества организацешка шоай балха юкъехухь дика сиза пропаганда керда формаш: экономически конференцеш, хаттарийн жоппийн сайреш, коммунистически къахьегама ударникий слеташ, кхыдола кхы дукха формаш. Промышленни зоне чуйоагІа ворхІ экономически конференци яьй «Технически прогресси предприятей экономически хьувкъаваш лакхдалари» яхача темах. Цига лакъа ловцаш бар боахамий кулгалхой, специалисташ, производства новатораш. Цига белгалдаьккхад предприятей деятельность фу дича товергья, балха юкъе дола кхоачанбоацараи мишта дІадахаргда, дикагІа барий опыт балха юкъехьара дош.

Укх шера промышленни зоне йир коммунистически къахьегама ударникийн коллективийн слет. Слете дикагІа йолча опытах лаьца доклад йир нов. Круглова—промышленни партнома секретара заместитела. Цу слете шоай балха опыт йийцар бархІ передовико-новатора. Царна юкъе бар цІи хеза вола буровой мастер нов. Бородацкий, коммунистически къахьегама хьалхарча нефтепромысла заведуюши нов. Корнунов, «Электроинструмент» яхача завода рационализатор нов. Костоев.

Дика болх беш я Сунженски леспромхозе «Знание» общества юххьанцара организаци. Укхаза кхет-кхета дикагІа йола опыт, из балха юкъехьара накъаш дувцаш къамаьлаш ду, цига дакъа доац керттерча инженера Воеводина, директора Цинкалова, керттерча механика Юрчука, кхычар а. Цар кхаьнахьа еш лекцеш: «Леспромхоза къахьегама овсарне, из лакхъяра никъ», «Производствена механизаци автоматизаци яр», «Краснодарски леспромхозий дикача опытах», кхыдола кхы.

Леспромхоза коллектива цІи хеза новатораш рационализатораш ба. Хьалха чІоагІа хала болх бар укхаза колодочни сектор хьеш, хІаьта хІанз цу балха механизацих яьй. Леспромхоза рационализатораша нов. Мологова, Лыгас, Кнышка сконструировать йир ших сектор йолча станок. Цу лоархІамерча предложено хургда хІара шера 10.000 сом пайда.

«Сунжанефть» яхача НПУ а цигга дика дІахьу из лоархІамера болх. Кхет-кхета дика выступленеш ю, лекцеш еш «Знание» обществе членаша ш. Ильин-Карабулакски бурув деттача контора НТО инженера, промысловии управлене керттерча инженера а. Захарова, инженераша Минеевас, Шаповаловас, геолога Сидельниковас. Бурув деттача контора партийни организаце секретара нов. Пенькова профкома председатела нов. Шамардина. Сунженски нефтепромысловии управлене предприятеш 1958—1964 шерашка производстве юкъейихьай 1844 изобретени, рационализаторски предложени, производство хьалха латтарий дика методаш.

М. ИМАРКИЕВ,
«Знание» яхача республикански обществе член.

БЕРИЙ АНСАМБЛЬ

Пионерий Нохч-ГІалгІай республикански Дворецe йиллай бокъистий ансамбль. Грозне юкъера школай йоккхагІча классашкара 50 дешархо ва цунна юкъе дакъа лоацаш. Ансамбла хьалхе лелаш Республикански музыкальни училище йистевьккхача Величко Лидия Сергеевнас. Ансамбла репертуара юкъе я советски доазол дехьарчеи композиторий произведенеш.

К. ВИННИК.

Керда книжкаш

Укх деношка Нохч-ГІалгІай книжни издательства араийцад «ТІехкІоарга скважинаш йоахаш бурув тохача лоаман породаш йодаяр» яха технически Іилмай кандидата В. В. Булатова книжка.

КІоаргга лаьттан кІалхарча хьалашка лоаман породай механически свойствош тохкаш гучадаьннар дувц авторо цу тІа.

КІоаргга, забоишка лоаман породаш шоаш а цар формаш а мишта йоах хайтара, бурув тохара пайданегІа йола режим оттаяра, тІехкІоарга скважинаш йоахаш эша керда инструменташ хьаира новкъостал дергда но бурув деттарашта, геологашта, вузий студенташта, конструктораша, Іилма болхлошта.

* * *

Нохч-ГІалгІай книжни издательства дукха ха йоацаш араийцача Нохч-ГІалгІай исторе, метта, литература института «Известей» IV-ча тома тІа денвачов жов корадоагІаргда: Октябрьски революци хулача хана дегІаахара малагІча социально-экономически боарама тІа бар кочнийн гІалгІайн, нийса хургдий цу хена цар патриархально-родовой, классаш хилалехьа хьалхара строй хиннай хьача, мишта хьа а хиннай, Нохч-ГІалгІайче социально-экономически дегІайоагІача малагІа лоархІам болаш а хиннай Грозне мехкдаьтта район яхача а кхидолча а хаттарашта.

В. ТЕРНОВ.

КЕРДА ПИРАТСКИ ДОВ

ГАВАНА, 16 сентябрь. (ТАСС). Кубай революционни гидрографически министерства тахан ниша тека арояьнихой товараш дахьаш Кубе доагІача «Сьерра арансу» яхача испански торгови пиратски доцца луозденна из. Заполоне тІа йоах, шийна атакий 13 сентябре сайрийна 8 сахьат даьнне хила могача хана масса шин катеро. Пираташа йоанхий торпеданаш пулеметаш ийтта лоттаднема.

«Сьерра арансуна» ІІазол зуломерон дов дарах бола боахтонхаш, йоах заявление тІа, ВІашагІхийттача Штатий правительствана тІабуж. Министарства гучудоах из дов даь бола нах шийна бовзаш биц яхаш, пиччохьалилкем департаменто дувца хабараш. ВІашагІхийттача Штатий правительствана геттара дика бовзаш ба уж нах. Уж ба США Центральни разведывательни управлени мах а телаш, кулгал а деш бола оттабол нах.

Кемана дов дар, йоах заявлени чакхйоаллача, ВІашагІхийттача Штаташа Кубайна духьала нйсача агрессеи блокадаи политика цхьа дакъа а.

ІЫ КХОЕ

Укх 1964—1965-ча шерашкарча гуйран-Іан заполахьа чІоагІа халача хьала тІа хила тарлуш да Грознера мехкдаьтта чакхдоаха заводаш Іанарца Іаланъелга. Теплоэлектростанце Іы арахецара тороваш маэшина ца хилара Грозненски химически комбината спирт доаккха шолагІа аргІа, нефтемаслозаводера парафин доаккха шолагІа аргІа, № 21-1А йола установка, кхыраш санна йола керда объекташ Іанарца Іаланъе езаш хилари бахьан долаш да из. Цудухьа гурахьа а Іай а технологически Іы кхоара цхьадола гІулакхаш ду «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятей хІанз болх беш йолча а керда хьалъяь йоалаш латтача а объектай энергетикашеи технологашеи.

Боккхача лоархІаме гІулакх ю Іанарца болх беш йола насосаш электрическичарца хуцар. Дукха Іы кхоергья цо. Дукха ха йоацаш производственно-товарни контора ЭЛОУ яхача установкашка болх беш хина НПН-10 оала Іанара насосаш электричествала болх беришна хийцар. Сахьата 6,6 тони Іы кхое вІаштІехьдаьлар. Цу ПТК энергетикаша еннача предложенех мехкдаьтта продуктаи йохъяра паросместитель а оттаеш Іанарца йоІхьеш хинна насос дІаьккхий. Паротурбинни приводаш электрическичарца хийцай Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаххача завода каталически крекинг доаккхача установкашка а. Цо а сахьата кхи тони Іы кхойир. Цхьабакъда, уж санна дола лоархІамера гІулакхаш дараиа кабели электродвигателаиц кора-м яхІац. ХІьта шелал тІахкачалехьа масеска агрегата кхы а из хуцам бе чІоагІо лъ-я ба заводий энергетикаш.

Пар кхобара доккхий балхаш ду Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе а. Болх бахь йистедьнача Іанара йоахалах пайда эарца дІабахача 3 бетта укхаза кхоьй 1300 тони Іы. Пароки приводаш электрически приводанца хувцаро цу хана чухь 1100 тони Іы кхойтар. Бакъдар аьнча Іанара низацара боахамаш Іанга кийчдара, уж белгалдахьа гІулакхаш кхоачашдара кху а чІоагІагІа къахьегам-м деза. Паропроводай изолицена ремонт яра балхаш лерттІа чакхдаханза дергдац. Масала, Грозненски химически комбинате, Нефтемаслозаводе, кхычахьа. Грозне нефтехимзаводашка Іы кхоара гІулакхий уйла духхьаш энергетикаша ярах доалаш дац. Эттара хьалха цуи уйла е еза директораша, заводий керттерча инженераша, цехий технологаша. ХІанз аьнча энергосистемо йоахал ца тоъар бахьан долаш пачхахьалкхен паан кхачаш ца еш йиса тарлу заводаш. Цу гІулакха дола масал доладара гаьна ваха везац. Укх шера май бутт белалуш Грозненски химически комбината № 135 йолча полиэтилен доаккхача цеха метанольни потока схема хувцарах йола рационализаторий ин. Русакова, Жербакова, Жукова предложенеи балха юкъейихьар. Технологически аппараташка гІолла шозалагІа бедал чакхьяккха еаргйоаца гІулакх вІаштІехьдоалийт цу предложенеша. Цу тайппара продукта (ретенирани) юхаметтаоттара дІайохийтача Іанарах 50 процент кхоэ цо. Хетаргахьа бахча лоархІамах шера 60—70 эзар тони Іы кхеейтаргья цу предложене.

Цу дерригена хьахьаьх укх Іай нийслургйола халонаш энергетикашеи технологашеи цхьана къахьеге дІаяха торлургхилар. Цхьабакъда, цхьа да ха ца йоаеш цу гІулакха хІанзе деза уйла я-я еза.

Г. ЗАСОРИН,
«Грознефтехимзаводы» яхача объединене керттерча энергетика заместитела инженер.

КПСС XXII-ча съезда цІерахча Ленинградски металлически заводо СССР-е хьалъеча тепловои электростанцешта а гидроэлектростанцешта а эттара низ болашагІа йола гидравлически паровии турбинаш лоттаю. Дукха ха йоацаш СиберІарча Братски ГЭС-е болх бе йолаенний дуней тІа эттара йоккхагІа йола 230 эзар киловатт низ болаш йола гидротурбина. Кийчъяь йоалаш латт Енисей тІарча Красноярски ГЭС-а лоархІа 500 эзар киловатт низ бола хьалхара машина.

Заводе серийни хьаоно арахеца йолаьй кхо бІаь эзар киловатт низ бола паровии турбинаш.

ХІанз предприятие коллектива хьаеш латт Европе кхы шийна нийсса йоаца 800 эзар киловатт низ бола шин вал а болаш йола парови турбина.

Сурта тІа: термически обработка яра газови пешка чу оттееш латт Красноярски ГЭС-а лоархІа йолча 500 эзар киловатт низ бахча гидравлически турбина шолагІа чарх.

Б. Манушино сурт. (АПН).

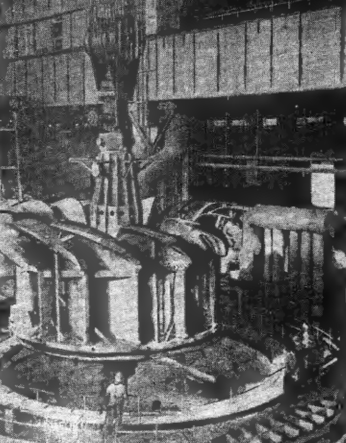

МЕХКАРАШКА ДЕШИЙТА ДЕЗА

Тха ГІалакхара филиал Грозненски слюдяной фабрикана чуйоагІа. Укхаза болх беш я 50 гІалгІай кхалсаг.

СийлахЬ-боккхача Октябра 47 шу дезара цІейна дикача совгІаташца накъа бахкара хьнаре къахьегаш я слюдяной цеха коллектив. Август бетта план тІехкхоачашьяьй. Нагахьа санна цу бетта вІашагІъоастадо дезар 400 килограмм слюда хиннадале, вІашагІъоастадаьр 412 килограмм да. Цигга тІехкхоачашъергья оаха кхоалагІча квартала план а.

Дика болх бу шин бригадерча цигальщицаша Диейтова Халимата, Албакова Маржана, Костоева Золотхана, Гулоева Хадишта, кхы дуккхачар. ХІара сменин норма 120—130 процент кхоачашъю цар.

Болх йистебаьнча переръвах газеташ, журналаш деш мехкараша. ВІашагІ а кхийтта кино, концерте укхаш балха нукъа йола да сангердане дІахьу цар. Бакъда, цох кхоачанбоа Іе дага бацар мехкарий, нагахьа санна школа директор цар йоакхо йоре. Дукха ха я цехе мехкарашта лоархІа юххьадаро школа хьеилхаргья, аьнна. Бакъда, тахаанаьца дакъ хІама дац. 1962-ча шера цигга хьайийлача школе дукхача мехкараш хийшор, бакъда а соахка а е укх деяара кердача шера а из ца хилар, дешна йиш йоацаш биссаб кхайнах.

Е. СТАСЕНКО,
мастер-кульмана.

ХРОНИКА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерах Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо ший Указаца «Хи чу водар кІалхарвахкарах» яха медаль енай Нохч-ГІалгІай АССР Советски района Памятоевски юрта Совета секретара Ибрагимова Усама хи чу йодар кІалхара воаккхача хала декъал ининатевеи йолаш из хилярах.

* * *

Боккха Іилман-педагогически общественни болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Іилман Заслуженни деятель яха сий дола цІи енай ший Указаца республика Лакхехьарча Совета Президиумо Товарлов Николай Антоновича — доцента, Нохч-ГІалгІай пачтахьалкхеи педагогически институте исторе кафедра заведующега.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

РАДИО: 6.30 — юрта боахама болхлошта йола передача (нохчий меттала); 6.45 — ашараш; 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.15 — «Сердало» газета оагІонаш тІара; 8.25 — «Къаьнара вельсаш» яха концерт; 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (нохчий меттала); 16.05 — «ГІалгІай литературий произведенеш яха литературни передача (гІалгІай меттала); 16.15 — ашараш; 16.30 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.45 — Колмановский Эдуарда йиш; 17.00—«Коммунистически къахьегама никъ» яха беседа (эрсий меттала); 17.15 — «Разведчикий гІа» яха промышленноста болхлошта йола передача (эрсий меттала); 17.30—керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Къонаш» яха передача (нохчий меттала); 18.15 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.30 — сакъердама халхараши ашараш.

Хьежа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — телевизионни кердадараш; 18.40 — арахьарча гІулакхий коментатора къамаьл; 18.55 — «Къонала къайленашта» яха бокъ доача тІера хьанйна фильм; 19.50 — «Хьаьли шоана?» яха музыкальни передача; 20.20 — берашта дола мультфильм; 20.40 — «Миллионий искусство» яха бокъ долчоа тІера хьанйна фильм; 21.40 — кхоана хургйолча передачай программа; 21.45 — «Паччахь паччахьаш» яха художественни фильм.

Город Грозне Новосадови улицах № 17 йолча цІеношка вахача гражданина Серебряков Леонид Григорьевича суде деннад Волгоградски области Гумрак яхача станице яхаш йола ший сесаг Серебрякова Надежда Витальевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Волгоградски области суде.

Город Грозне Гудермесски улицагІа, 21/16, яхаш йолча гражданкас Рашенкова Мария Николаевнас суде деннад Даг. АССР гор. Кизляре Московски переулкагІа, 33 вахаш волча ший марагара Рашенкова Алексей Гавриловичагара ше хьалларах дола дош.

Дош дувцаргда Даг. АССР гор. Кизляре.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІена фронтовикий улица, 16. Телефонаш: редактора зам.—2-07-61; ответственни секретара — 2-46-48; промышленни, партийни, кхийола отделий—2-55-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 16. Телефоны: зам. редактора — 2-07-61; ответственного секретаря — 2-46-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем—2-55-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Республика правлени.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.